

Detaljert saksutredning

Målsetting for forvaltning av hjortevilt 2024-2029
Forskrift om minsteareal for jakt på hjort, rådyr og elg
Averøy kommune

Forskrift om forvaltning av hjortevilt § 3:

«Kommunen skal vedta målsettinger for utviklingen av bestandene av elg, hjort, og rådyr der det er åpnet for jakt på arten(e).

Målene skal blant annet ta hensyn til opplysninger om beitegrunnlag, bestandsutvikling, skader på jord- og skogbruk og omfanget av viltulykker på veg og bane»

Vedlegg til saken 23/00167 Målsetting for forvaltning av hjortevilt i Averøy kommune samt forskrift om minsteareal for jakt på hjortevilt i Averøy kommune. Alle foto: Dag Bjerkestrand.

Innholdsfortegnelse

1. Forord	4
2. Lovverk	4
3. Saksbehandling.....	11
4. Tidsperiode.....	11
5. Gjeldende målsetting	12
6. Gjeldende forskrift om minsteareal	12
7. Valdorganisering i Averøy	13
Hjort	13
Rådyr	13
Elg.....	14
8. Hjorteviltbestandene i Averøy i 2023.....	15
Hjort	15
Skutte dyr.....	15
Sett hjort	18
Slaktevekter hjort.....	22
Vårtelling av hjort	24
Rådyr	25
Skutte rådyr.....	25
Slaktevekter rådyr	27
Påkjørsler av rådyr i trafikken	28
Elg.....	29
9. Hjorteviltet i Averøy som ressurs	30
10. Skader på jordbruk, skogbruk og hager.	31
Jordbruk	31
Jordbruksareal i Averøy	31
Jordbruksareal ute av drift.....	32
Beiteskader på jordbruksarealer.....	32
Skogbruk.....	33
Skogbruksareal i Averøy.....	33
Skader på skog fra hjortevilt	33
Hager	33
11. Viltpåkjørsler	34
Utvikling i antall viltpåkjørsler.....	34

Utvikling i trafikkmengde	35
Endringer i antall viltpåkjørslar sammenlignet med økning i trafikkmengde	36
Kommunale ettersøk av påkjørt, sykt eller skadet vilt.....	38
12. Sykdommer og flått	40
Flått	40
Skrantesjuka CWD.....	41
13. Innkomne innspill	43
Felles uttalelse fra Averøy landbruksråd, Framsida Storvald, Rånes-Kvernes storvald og Vestsida jaktområde	43
Innspill fra Nordsida storvald	44
Innspill fra Møre og Romsdal Bondelag	44
Innspill fra Naturvernforbundet i Møre og Romsdal.....	45
Sammendrag av innspill	47
14. Vurdering av målsetting	48
Hjort	48
Rådyr	52
Elg.....	57
15. Evaluering av oppnåelse av målsetting vedtatt i 2017	58
Hjort	58
Rådyr	58
Elg.....	58
16. Vurdering etter Naturmangfoldloven	59
17. Vurdering etter FN sine bærekraftsmål	59
18. Forslag til målsetting om forvaltning av hjortevilt i Averøy kommune 2024-2029.....	61
19. Vurderinger - forskrift om minsteareal for jakt på hjort, rådyr og elg i Averøy kommune.....	61
Hjort	61
Rådyr	63
Elg.....	63
20. Forslag til forskrift om minsteareal for jakt på hjort, rådyr og elg i Averøy kommune.....	65

1. Forord

Når en sak skal legges frem for politisk behandling må saksfremlegget være relativt kortfattet. Denne saken er så omfattende og sammensatt at det er umulig å belyse saken fullstendig gjennom et kort saksfremlegg. Det er derfor valgt å lage også en utfyllende saksutredning.

Her blir bakgrunnen for vurderingene og konklusjonene i saksfremlegget belyst. Den utvidede saksutredningen kan leses i sin helhet eller brukes som et oppslagsverk for å finne ytterligere bakgrunn og forklaringer.

2. Lovverk

Lowverket i denne saken er **Forskrift om forvaltning av hjortevilt og Naturmangfoldloven**.

Forskrift om forvaltning av hjortevilt:

§ 1 FORMÅL

Formålet med denne forskriften er at forvaltningen av hjortevilt ivaretar bestandenes og leveområdenes produktivitet og mangfold. Det skal legges til rette for en lokal og bærekraftig forvaltning med sikte på nærings- og rekreasjonsmessig bruk av hjortevilt-ressursene. Forvaltningen skal videre sikre bestandsstørrelser som fører til at hjortevilt ikke forårsaker uakseptable skader og ulemper på andre samfunnsinteresser.

Miljødirektoratet har utgitt en veileder: *Forskrift om forvaltning av hjortevilt – med kommentarer*
Miljødirektoratet har følgende kommentarer til §1:

«Denne bestemmelsen understreker formålet i viltloven som sier at viltet og deres leveområder skal forvaltes i samsvar med naturmangfoldloven og slik at naturens produktivitet og artsrikdom bevares.

Forskriften skal bidra til at forvaltningen av hjortevilt ikke reduserer naturens produktivitet og mangfold på kort eller lang sikt. Alle hjorteviltartene er bidrag til naturens mangfold når de opptrer i bestandsstørrelser som er tilpasset sine respektive leveområder. Det er viktig at forskriften brukes sammen med andre virkemidler for å oppnå dette.

Den lokale forankringen skal sikre at lokale samfunnsinteresser som næring, rekreasjon, samferdsel og liknende blir lagt vekt på. Hensynet til biologisk mangfold og skogproduksjon/skogforyngelse er særlig aktuelt å vurdere i forhold til overbeiting. Rådyr, villrein, hjort og elg er alle i stand til å påvirke vegetasjonen betydelig med mulighet for indirekte følger. Farer og ulemper i trafikken forårsaket av hjortevilt samt skader på jordbruk og frukt dyrking er andre områder som viltforvaltningen, i tett samarbeid med andre sektorer, må ta hensyn til.»

§ 3 MÅL FOR FORVALTNING AV ELG, HJORT OG RÅDYR

Kommunen skal vedta mål for utviklingen av bestandene av elg, hjort, og rådyr der det er åpnet for jakt på arten(e). Målene skal blant annet ta hensyn til opplysninger om beitegrunnlag, bestandsutvikling, skader på naturmangfold, jord- og skogbruk og omfanget av viltulykker på veg og bane.

Miljødirektoratets kommentarer til §3:

«Tilpasset forvaltning

Kommunenes mål for utviklingen av hjorteviltbestandene bør utarbeides og vedtas gjennom kommunale interkommunale planer. Målene bør ikke blir statiske, men underkastes samme rulleringsregime som øvrige kommunale planer knyttet til plan- og bygningsloven. Det er opp til kommunene selv hvordan målene forankres i det kommunale systemet.

Det er viktig at de kommunale målene som vedtas er konkrete og etterprøvbare. De bør derfor være realistiske og ha en tidsramme slik at de kan evalueres i forhold til enkle kriterier. Videre er det viktig at kommunenes mål fungerer som tydelige retningslinjer for jaktrettshavere som ønsker å utarbeide en bestandsplan.

Indekser som kan bidra til kartlegging av status og bestandsutvikling, kan hentes ut fra Hjorteviltregisteret. Disse bestandsindeksene er hovedsakelig basert på lokale observasjons- og fellingsdata, men også på data fra den nasjonale bestandsovervåkingen av elg og hjort.

Kommunens mål bør utvikles i tett dialog med berørte interesser, blant annet rettighetshaver- og jegerorganisasjoner. Det er viktig at disse inkluderes på et tidlig stadium i kommunens arbeid med å utvikle gode mål. Kommunen har ansvar for at grupper og interesser som ikke er i stand til å delta direkte, sikres gode muligheter for medvirkning på andre måter.

Kommunens plikt til å utarbeide mål innebærer ikke en plikt til å utarbeide en avskytingsprofil for artene i sin kommune. Et slikt ansvar tilligger rettighetshavere som ønsker å søke om å få en bestandsplan godkjent for sitt område, jf. § 15. Kommunen kan likevel utarbeide en veiledende bestandsplan eller avskytingsprofil med tanke på å nå de kommunale målene. Tilsvarende som for målene bør dette skje i dialog med berørte interesser.

Andre hensyn

Kommunene har et stort ansvar for å minimere konflikten med andre interesser, som jordbruk, skogbruk, samferdsel og naturmangfold. Konkretisering av dette er viktige mål.

Kommunen må vurdere hensynet til skog- og jordbruk. Skogloven av 2005 har i § 6 et krav om foryngelse etter avvirkning. Skogeier har en frist på tre år til å etablere en tilfredsstillende foryngelse av økonomisk drivverdige treslag, jf. skogbruksforskriften. Skogloven har også en bestemmelse om hjorteviltskader i § 9 som korresponderer med dette foryngelseskravet: «Der beiting av hjortevilt fører til vesentlige skadar på skog som er under forynging, eller der beitinga er ei vesentleg hindring for å overhalde plikta til å forynge skog etter § 6 i denne lova, skal kommunen som viltorgan vurdere om det er behov for å regulere bestanden av hjortevilt slik at beitetrykket blir redusert.»

Hjortevilt påkjørsler er en samfunnsutfordring med tanke på dyrevelferd, økonomi, sikkerhet, trafikkavvikling og ulike menneskelige belastninger. Det er derfor relevant å konkretisere mål relatert til antall påkjørsler i kommunen. En god og fortløpende registrering av påkjørsler i Hjortevilt-registeret gir bedre mulighet til å evaluere måloppnåelsen.

Kommunens mål skal bidra til ivaretagelse av naturmangfoldet. Hjortevilt er en del av naturmangfoldet, samtidig som store hjorteviltbestander også kan skade naturmangfoldet. Forvaltningsprinsippene i kapittel II i naturmangfoldloven skal danne et grunnlag for forvaltningen.»

§ 5 ÅPNING AV JAKT PÅ ELG, HJORT OG RÅDYR

Kommunen fastsetter forskrift om åpning av jakt på elg, hjort og/eller rådyr i kommunen.

Ved avgjørelse om åpning av jakt skal det legges vekt på artens bestandsutvikling i området og en samfunnsmessig helhetsvurdering i samsvar med § 1.

Miljødirektoratets kommentarer til §5:

«Høstingsverdig overskudd

Det framgår av naturmangfoldloven § 16, tredje ledd at høsting kan bare tillates når best tilgjengelig dokumentasjon tilsier at arten produserer et høstingsverdig overskudd. Denne bestemmelsen lister opp to vilkår som må være oppfylt for å tillate høsting.

Vilkåret «best tilgjengelig dokumentasjon» knyttes til både innhold og form på dokumentasjonen som kommunen må skaffe. Hvis det er mangelfulle data og utilstrekkelig faglig dokumentasjon, bør kommunen avstå fra å åpne for jakt.

Det andre vilkåret om at arten «produserer et høstingsverdig overskudd» gir en klar anvisning på at høstingen skal være bærekraftig på kort og lang sikt. Et høstingsverdig overskudd innebærer at hele overskuddet kan tas ut, uten at det går ut over bestandens produksjonsevne. I de tilfeller en ønsker å høste mer enn overskuddet eller høste der det ikke er et overskudd, må det dokumenteres en antatt vekst slik at arten på sikt produserer et høstingsverdig overskudd. I denne sammenheng vil det være formålstjenlig å se en bestand over større enheter enn en enkelt kommune, og gjennom interkommunalt samarbeid legger til rette for en planmessig beskatning innenfor gitte rammer.

Hensyn til annet naturmangfold

Når kommunen vurderer å åpne for jakt skal det også legges vekt på den virkningen høstingen kan ha på det biologiske mangfoldet for øvrig, jf. naturmangfoldloven § 16 fjerde ledd som sier at «Ved avgjørelsen om å tillate høsting og om fremgangsmåten ved høsting skal det videre legges vekt på artens funksjon i økosystemet og den virkning høstingen kan ha på det biologiske mangfold for øvrig. Det skal også legges vekt på artens betydning for næring eller rekreasjon, høstingstradisjon i vedkommende område og på skade som arten gjør».

Fastsettelse av åpningsforskrift

Åpning av jakt på hjortevilt fastsettes som forskrift. I samme forskrift skal det fastsettes minsteareal for artene det åpnes for jakt på, jf. § 6. Før fastsettelse skal kommunen også vurdere følgende

- o når det ble registrert dyr i kommunen for første gang,*
- o hvor stor bestanden anslås å være i dag,*
- o om bestanden er avgrenset til en del av kommunen,*
- o artens livsgrunnlag i kommunen, for eksempel beiteressurser,*
- o bestandsutvikling for vedkommende art i regionen,*
- o kommunens mål for utvikling av bestanden.*

Berørte interesser må varsles før forskrift fastsettes, jf. forvaltningsloven § 37. Dette kan kommunen gjøre med informasjonsmøte, brev eller kunngjøring på annen hensiktsmessig måte. Kommunen må påse at saken er tilstrekkelig opplyst før forskrift fastsettes. Relevante offentlige organer, berørte parter og organisasjoner må gis anledning til å uttale seg i saken.

Forskrift om åpning av jakt må tilfredsstillte kravene i forvaltningsloven § 38. Forskriften skal sendes til Norsk Lovtidend for kunngjøring den dagen den fastsettes. Dersom ikraftsettingstidspunktet ikke er fastsatt, trer forskriften i kraft en måned etter kunngjøring i Norsk Lovtidend. Gjenpart av forskriften sendes fylkeskommunen, nabokommuner, Miljødirektoratet og eventuelt andre relevante aktører.

Geografisk avgrensning

Kommunen kan åpne for jakt på elg, hjort og rådyr innenfor sine grenser. Hovedregelen er at det åpnes for jakt i hele kommunen. I særskilte tilfeller kan det likevel være relevant å åpne for jakt i deler av en kommune. Dette er kun relevant i kommuner med særdeles ulike levevilkår for hjortevilt, for eksempel der utbredelsen av den respektive arten av naturlig årsak er veldig ulik.

Hjorteviltforskriften gir ikke kommunen anledning til å vedta at det ikke skal finnes en eller flere arter av hjortevilt innenfor kommunens grenser dersom artens naturlige utvidelse av leveområder tilsier dette. Av hensyn til annen virksomhet/nærings-produksjon er det imidlertid mulig å ha mål om en lav hjorteviltbestand i deler av en kommune, eventuelt for noen arealer innenfor et interkommunalt samarbeid.

Oppheving av åpningsforskrift

Forskrift om åpning av jakt er ikke tids-avgrenset, den gjelder til den blir opphevet eller endret. Dersom bestanden av en art i en kommune er så redusert at det ikke lenger er grunnlag for jakt, har kommunen myndighet til å stenge for jakt ved å oppheve den aktuelle delen av åpningsforskriften. Dette gjøres ved en opphevelsesforskrift. Kravene til forhåndsvarsling og saksbehandling er som beskrevet i avsnittene om fastsettelse av åpningsforskrift.»

§ 6 FASTSETTELSE AV MINSTEAREAL FOR ELG, HJORT OG RÅDYR

Kommunen fastsetter minsteareal for elg, hjort og/eller rådyr i forskrift. Det kan fastsettes ulikt minsteareal for ulike arter og for ulike deler av en kommune.

Forslag om endring av minsteareal fremmes innen 15. januar. En eventuell forskriftsendring fastsettes av kommunen innen 15. mars.

Miljødirektoratets kommentarer til §6:

«Forskriftsfastsettelse

Fastsetting av minsteareal for elg, hjort og rådyr gjøres i samme forskrift som åpning av jakt, og etter samme regler og prosedyrer som åpningsforskriften, se kommentarer til § 5. Det bør være én forskrift som omhandler alle de aktuelle artene i området.

Ulikt minsteareal i en kommune

Hovedregelen er ett minsteareal per kommune for hver art. Det kan imidlertid fastsettes forskjellige minsteareal i ulike deler av en kommune dersom det er vesentlig forskjell på beitegrunnlag, bestandstetthet eller skadepress. I slike tilfeller bør grensene mellom områder med ulikt minsteareal følge klare skillelinjer i terrenget, eksempelvis større vassdrag, snaufjellstrekninger med videre. Tilsvarende kan kommunen unntaksvis vurdere differensiert minsteareal mellom områder med vesentlig variasjon i bonitet og produktivitet. Det er naturlig at høy-produktive arealer, som gir mye godt beite, får et lavere minsteareal enn områder med store uproductive arealer.

Endring av minsteareal

Jaktrettshavere, jordbrukere, jegere og andre som har rettslige interesser i elg, hjort og rådyr kan fremme forslag overfor kommunen om endring av minsteareal. Dette må gjøres innen 15. januar. Ved endring av minsteareal fastsettes en endringsforskrift som kunngjøres og sendes Norsk Lovtidend. Fristen for å fastsette en endringsforskrift er 15. mars.

Datoen er tilpasset andre frister: Fristen for å trekke en eiendom ut av et vald eller melde endringer i eksisterende vald er 1. april, og fristen for å søke om godkjenning av vald for jakt på elg, hjort og rådyr er 1. mai.

Før endring av minstearealet skal kommunen vurdere følgende

- o bestandsutvikling i forhold til kommunens mål,
- o bestandenes størrelse og sammensetning,
- o beitegrunnlag og artens livsvilkår ellers, herunder sesongtrekk,
- o eventuelle konflikter i forhold til jord-, hage- og skogbruk,
- o viltpåkjørsler langs vei og jernbane samt annen irregulær avgang,
- o andre mulige konfliktpunkter, for eksempel naturmangfold.

Hjorteviltregisteret er en viktig kilde til flere av forholdene som er nevnt ovenfor, for eksempel jaktstatistikk, sett elg/sett hjort og trafikulykker. I tillegg skal fylkeskommunen veilede kommunene og bistå med å skaffe tjenlige oversikter.

Minsteareal som virkemiddel

Fastsetting av minstearealet er det viktigste virkemiddelet i reguleringen av bestands-størrelse. Minstearealet bør samordnes med de øvrige virkemidlene for å nå kommunens mål i hjorteviltforvaltningen. Andre virke-midler er fravik av minstearealet, jf. § 7 og bestandsplanlegging, jf. § 15. I særskilte tilfeller, der øvrige virkemidler er forsøkt uten hell, eller der akutte situasjoner oppstår, kan kommunen vurdere skadefelling, jf. naturmangfoldloven § 18 fjerde ledd, eller uttak av eget tiltak, jf. delegering etter naturmangfoldloven § 18 tredje ledd første punktum, datert 16. september 2013.»

§ 7 FRAVIK FRA MINSTEAREALET

Kommunen kan ved tildeling av fellingstillatelse fravike minstearealet for elg, hjort og rådyr med inntil 50 prosent. Fravik kan gjøres på bakgrunn av ulikheter i artens levevilkår i kommunen, bestandens størrelse og utvikling, den skade viltet volder eller andre ekstraordinære forhold.

Fravik fra minstearealet er et enkeltvedtak som gjøres for særskilte vald og for et begrenset tidsrom.

Miljødirektoratets kommentarer til §7:

«Enkeltvedtak for avgrenset område

Kommunen har mulighet til å fravike det fastsatte minstearealet med 50 prosent opp eller ned. Fravik fra minstearealet er et enkeltvedtak som skal gjelde et bestemt geografisk område og for en bestemt tidsperiode, fortrinnsvis kun ett år. Vilåorene for fravik framgår i bestemmelsen. Vedtaket skal begrunnes og kan påklages av partene.

Fravik fra minstearealet gjelder kun for beregning av fellingskvote for det valdet eller de valdene som inngår i det bestemte geografiske området. Bestemmelsen er et tillegg til de ordinære virkemidlene for å regulere bestandsstørrelsen.

Begrensninger ved bruk

Det er ikke anledning til å fravike fastsatt minsteareal for å kunne godkjenne et vald som har mindre tellende areal enn det minstearealet som er fastsatt i medhold av § 6. Det er ikke anledning til å fravike fastsatt minsteareal for å tilfredsstille arealkravet for å få godkjent en bestandsplan eller et bestandsplanområde, jf. §§ 12 og 15. Ved fravik av minstearealet over lengere tid, må kommunen vurdere en forskriftsendring av minstearealet i stedet for å benytte § 7.»

Naturmangfoldloven

Kapittel II. Alminnelige bestemmelser om bærekraftig bruk

§ 4.(forvaltningsmål for naturtyper og økosystemer)

Målet er at mangfoldet av naturtyper ivaretas innenfor deres naturlige utbredelsesområde og med det artsmangfoldet og de økologiske prosessene som kjennetegner den enkelte naturtype. Målet er også at økosystemers funksjoner, struktur og produktivitet ivaretas så langt det anses rimelig.

§ 5.(forvaltningsmål for arter)

Målet er at artene og deres genetiske mangfold ivaretas på lang sikt og at artene forekommer i levedyktige bestander i sine naturlige utbredelsesområder. Så langt det er nødvendig for å nå dette målet ivaretas også artenes økologiske funksjonsområder og de øvrige økologiske betingelsene som de er avhengige av.

Forvaltningsmålet etter første ledd gjelder ikke for fremmede organismer.

Det genetiske mangfold innenfor domestiserte arter skal forvaltes slik at det bidrar til å sikre ressursgrunlaget for fremtiden.

§ 6.(generell aktsomhetsplikt)

Enhver skal opptre aktsomt og gjøre det som er rimelig for å unngå skade på naturmangfoldet i strid med målene i §§ 4 og 5. Utføres en aktivitet i henhold til en tillatelse av offentlig myndighet, anses aktsomhetsplikten oppfylt dersom forutsetningene for tillatelsen fremdeles er til stede.

§ 7.(prinsipper for offentlig beslutningstaking i §§ 8 til 12)

Prinsippene i §§ 8 til 12 skal legges til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig myndighet, herunder når et forvaltningsorgan tildeler tilskudd, og ved forvaltning av fast eiendom. Vurderingen etter første punktum skal fremgå av beslutningen.

§ 8.(kunnskapsgrunlaget)

Offentlige beslutninger som berører naturmangfoldet skal så langt det er rimelig bygge på vitenskapelig kunnskap om arters bestandssituasjon, naturtypers utbredelse og økologiske tilstand, samt effekten av påvirkninger. Kravet til kunnskapsgrunlaget skal stå i et rimelig forhold til sakens karakter og risiko for skade på naturmangfoldet.

Myndighetene skal videre legge vekt på kunnskap som er basert på generasjoners erfaringer gjennom bruk av og samspill med naturen, herunder slik samisk bruk, og som kan bidra til bærekraftig bruk og vern av naturmangfoldet.

§ 9.(føre-var-prinsippet)

Når det treffes en beslutning uten at det foreligger tilstrekkelig kunnskap om hvilke virkninger den kan ha for naturmiljøet, skal det tas sikte på å unngå mulig vesentlig skade på naturmangfoldet. Foreligger en

risiko for alvorlig eller irreversibel skade på naturmangfoldet, skal ikke mangel på kunnskap brukes som begrunnelse for å utsette eller unnlate å treffe forvaltningstiltak.

§ 10.(økosystemtilnærming og samlet belastning)

En påvirkning av et økosystem skal vurderes ut fra den samlede belastning som økosystemet er eller vil bli utsatt for.

§ 11.(kostnadene ved miljøforringelse skal bæres av tiltakshaver)

Tiltakshaveren skal dekke kostnadene ved å hindre eller begrense skade på naturmangfoldet som tiltaket volder, dersom dette ikke er urimelig ut fra tiltakets og skadens karakter.

§ 12.(miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder)

For å unngå eller begrense skader på naturmangfoldet skal det tas utgangspunkt i slike driftsmetoder og slik teknikk og lokalisering som, ut fra en samlet vurdering av tidligere, nåværende og fremtidig bruk av mangfoldet og økonomiske forhold, gir de beste samfunnsmessige resultater.

§ 13.(kvalitetsnormer for naturmangfold)

Kongen kan fastsette retningsgivende kvalitetsnormer for naturmangfoldet, bl.a. om forekomsten av en art eller utbredelsen eller økologisk tilstand av en naturtype.

Grenseverdier for forurensning eller kvalitetsmål for vassdrag fastsettes etter reglene i lov 13. mars 1981 nr. 6 om vern mot forurensninger og om avfall (forurensningsloven) eller lov 24. november 2000 nr. 82 om vassdrag og grunnvann (vannressursloven).

Blir en kvalitet fastsatt i en norm etter denne loven ikke nådd, eller er det fare for dette, bør myndigheten etter denne lov i samråd med andre berørte myndigheter utarbeide en plan for hvordan kvaliteten likevel kan bli nådd. Planen kan bl.a. gå ut på at det fastsettes nærmere forskrifter med hjemmel i denne eller andre lover.

§ 14.(vektlegging av andre viktige samfunnsinteresser og samiske interesser)

Tiltak etter loven her skal avveies mot andre viktige samfunnsinteresser.

Ved vedtak i medhold av denne loven som berører samiske interesser direkte, skal det innenfor rammen som gjelder for den enkelte bestemmelse legges tilbørlig vekt på hensynet til naturgrunnlaget for samisk kultur.

3. Saksbehandling

Saken behandles etter saksbehandlingsreglene for forskrift i forvaltningsloven § 2 og §§ 37-40.

1. Kunngjøring av oppstart – invitasjon til innspill. Utsendt 20.januar 2023. Frist innspill 20. mars.
- 2.Saksfremlegg til Forvaltningsutvalget til møte den 25. mai – forslag til utsending av høring.
- 3.Vedtak i Forvaltningsutvalget om utsending på høring.
4. Utsending på høring ca. 1.juni– høringsfrist 1.august.
- 5.Saksfremlegg til Forvaltningsutvalget til møte 24. august – Forvaltningsutvalgets innstilling overfor Formannskapet.
- 6.Saksfremlegg til Formannskapet til møte 17.oktober – Formannskapetets innstilling til vedtak overfor Kommunestyret.
- 7.Endelig vedtak i Kommunestyret i møte 30.oktober, evt. 14.desember. Vedtak senest 14.mars 2024.

4. Tidsperiode

I kommentarer til hjorteviltforskriften er det anbefalt at målsetting av hjortevilt får samme rulleringsregime som øvrige kommunale planer knyttet til plan- og bygningsloven, dvs. hvert 4. år. Bestandsplanperiodene som er brukt i Averøy er på 3 år, dvs. at storvaldene lager bestandsplaner som gjelder for 3 år om gangen. Bestandsplanene lages ut i fra den vedtatte målsettingen.

Å forvalte en hjorteviltbestand og å oppnå målsettinger over et så kort tidsperspektiv som 3 eller 4 år er i praksis svært vanskelig, for ikke å si tilnærmet umulig. Det foreslås derfor at målsettingen gjelder for 6 år, dvs. fom. 2024 tom. 2029. Da blir det 2 stk. 3-årige bestandsplanperioder for å oppnå målsettingen.

Det er planlagt at vedtaket i denne saken fattes av det nye kommunestyret som blir innsatt etter valget høsten 2023. Ny plan i 2029 blir da fattet av det påfølgende kommunestyret.

Forskrift om minsteareal vil gjelde til det fattes et nytt vedtak.

Tiltak for å oppnå målsettingen skal settes inn så raskt som mulig. Målsettingen for alle 3 artene skal søkes å oppnås på en hensiktsmessig og realistisk måte så raskt som mulig, og senest i løpet av år 2029.

5. Gjeldende målsetting

Kommunestyrets vedtak i møte den 31.10.2017 Målsetting for forvaltning av hjortevilt i Averøy kommune 2018-2023:

«Averøy kommune vedtar følgende målsetting for forvaltning av hjortevilt i Averøy kommune 2018-2023 og Forskrift om minsteareal for jakt på hjort og rådyr i Averøy kommune:

1. Med hjemmel i §3 i Forskrift om forvaltning av hjortevilt vedtar Averøy kommune følgende målsetting for forvaltning av hjortevilt i Averøy kommune. Tallverdier gjelder for hele kommunen sett under ett. Målsettingen for alle 3 artene skal være oppnådd innen år 2023.

Hjort:

En bestandsstørrelse for hjort som er tilnærmet konstant ved et jaktuttak på mellom 135 og 170 skutte hjort pr år. Forholdet mellom koller og bukker skal i sett-hjort-registreringene ligge på mellom 1,0 og 2,0 koller pr bukk.

Rådyr:

En halvering av rådyrbestanden slik at antall påkjørsler av rådyr i trafikken reduseres ned mot 40 påkjørsler pr år. Anbefalt uttak av rådyr er maksimalt 35% bukk og minimum 40% kalv.

Elg:

En bestandsstørrelse for elg som er tilnærmet konstant ved et jaktuttak på 2 - 4 skutte elg pr år. Kjønnforholdet i sett-elg-registreringene skal ligge på mellom 1,0 - 1,5 kyr pr okse.»

6. Gjeldende forskrift om minsteareal

Kommunestyrets vedtak i møte den 14.03.2022 Forskrift om minsteareal for jakt på hjort og rådyr i Averøy kommune:

«1. Averøy kommune vedtar vedlagte «Forskrift om minsteareal for jakt på hjort og rådyr, Averøy kommune, Møre og Romsdal».

Hjemmel: Fastsatt av Averøy kommunestyre 14.03.2022 med hjemmel i lov 29. mai 1981 nr. 38 om jakt og fangst av vilt (viltloven) § 16 og forskrift 01.08.2016 om forvaltning av hjortevilt § 5 og § 6.

§ 1. Det er adgang til jakt etter hjort og rådyr i Averøy kommune.

§2. Minstearealet for godkjenning av vald og fellingstillatelse er:

Hjort: Vald med mer enn 50% av tellende areal beliggende nord for KV4206 Kristvikveien, KV4205 Strømsvågveien, KV4204 Hjelsetveien og KV1409 Hasløyseterveien: 900 dekar.

Vald med mer enn 50% av tellende areal beliggende sør for KV4206 Kristvikveien, KV4205 Strømsvågveien, KV4204 Hjelsetveien og KV1409 Hasløyseterveien: 300 dekar.

Rådyr: 150 dekar.

§ 3. Denne forskrift trer i kraft straks og samtidig oppheves forskrift av 27. september 2021 nr. 2933 Forskrift om minsteareal for jakt på hjort og rådyr, Averøy kommune, Møre og Romsdal.

2. Hvis målsettingen om «En bestandsstørrelse for hjort som er tilnærmet konstant ved et jaktuttak på mellom 135 og 170 skutte hjort pr. år» er oppnådd innen utgangen av 2023, vil minstearealet bli vurdert forhøyet igjen.

7.Valdorganisering i Averøy

Hjort

Tabell 1. Oversikt over vald som er godkjent for jakt på hjort i Averøy i 2022.

Lokalt valdnr.	Nasjonalt valdnr.	Valdnavn	Tellende areal		Fellingstillatelser iht.
22	1554V0050	Rånes - Kvernes	21800	da	Bestandsplan
37	1554V0054	Framsida Storvald	47913	da	Bestandsplan
59	1554V0046	Vestsida jaktområde	36950	da	Bestandsplan
60	1554V0051	Nordsida Storvald	22849	da	Bestandsplan
29	1554V0021	N.Bremsneshalvøya	3313	da	Minsteareal
33	1554V0023	Kirkevågen	1221	da	Minsteareal
39	1554V0055	Røsand	1557	da	Minsteareal
56	1554V0040	Kobbvik	1637	da	Minsteareal
57	1554V0041	Bremsneshatten	2863	da	Minsteareal
62	1554V0056	Naustvoll	1470	da	Minsteareal
Totalt tellende areal			141573	da	

I Averøy er det 10 vald for jakt på hjort med et totalt tellende areal på 141573 dekar.

Rånes-Kvernes storvald, Framsida storvald og Vestsida jaktområde inngår i Averøy bestandsplanområde, totalt areal 106663 dekar som har fått godkjent en felles 3-årig bestandsplan og avskytingsavtale.

Nordsida storvald har fått godkjent en egen bestandsplan og avskytingsavtale.

Det er 6 mindre vald som får tildelt årlige fellingskvoter på hjort etter minsteareal. Disse er på tilsammen 12061 dekar tellende areal.

Rådyr

Tabell 2. Oversikt over vald som er godkjent for jakt på rådyr i Averøy i 2022.

Lokalt valdnr.	Nasjonalt valdnr.	Valdnavn	Tellende areal		Fellingstillatelser iht.
22	1554V0050	Rånes - Kvernes	21800	da	Kvotefri jakt
37	1554V0054	Framsida Storvald	47913	da	Kvotefri jakt
59	1554V0046	Vestsida jaktområde	36950	da	Kvotefri jakt
60	1554V0051	Nordsida Storvald	22849	da	Kvotefri jakt
29	1554V0021	N.Bremsneshalvøya	3313	da	Minsteareal
31	1554V0022	Bremsnes	567	da	Minsteareal
33	1554V0023	Kirkevågen	1221	da	Minsteareal
34	1554V0024	Ekkilsøy Nord	2638	da	Minsteareal
39	1554V0055	Røsand	1557	da	Minsteareal
41	1554V0027	Hasseløya	537	da	Minsteareal
49	1554V0033	Kleven	707	da	Minsteareal
50	1554V0053	Aukan	1270	da	Minsteareal
52	1554V0036	Løvøy	347	da	Minsteareal
54	1554V0038	Langøy	661	da	Minsteareal
55	1554V0039	Sandøy	863	da	Minsteareal
56	1554V0040	Kobbvik	1637	da	Minsteareal
57	1554V0041	Bremsneshatten	2863	da	Minsteareal
58	1554V0047	Yttre Øyan	375	da	Minsteareal

62	1554V0056	Naustvoll	1470	da	Minsteareal
63	1554V0057	Røeggen	165	da	Minsteareal
Totalt tellende areal			149703	da	

I Averøy er det 20 vald for jakt på rådyr med et totalt tellende areal på 149703 dekar.

Rånes-Kvernes storvald, Framsida storvald, Vestsida jaktområde og Nordsida storvald har kvotefri jakt på rådyr, dvs. at de kan skyte så mange rådyr de vil. Med et areal på til sammen 129512 dekar utgjør det 87% av alt tellende areal for jakt på rådyr i Averøy.

Det er 16 vald for rådyr som får tildelt årlige fellingskvoter etter minsteareal. Disse utgjør til sammen 20191 dekar som er 13% av tellende areal for rådyr i Averøy.

Elg

Tabell 3. Oversikt over vald som er godkjent for jakt på elg i Averøy.

Lokalt valdnr.	Nasjonalt valdnr.	Valdnavn	Tellende areal (da)	Fellingstillatelser iht.
22	1554V0050	Rånes - Kvernes storvald	21800	Minsteareal
37	1554V0054	Framsida Storvald	47913	Minsteareal
59	1554V0046	Vestsida jaktområde	36950	Minsteareal
60	1554V0051	Nordsida Storvald	22849	Minsteareal
Totalt tellende areal			129512	

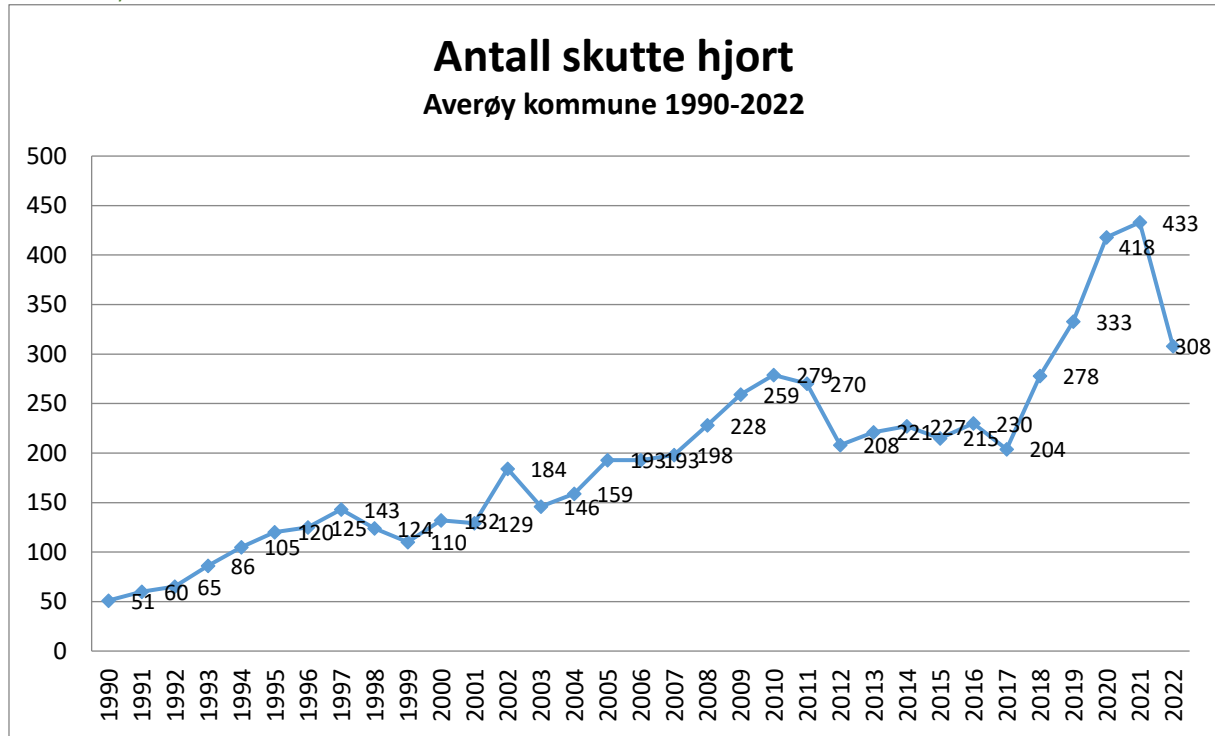
I Averøy er det godkjent 4 vald for jakt på elg med et totalt tellende areal på 129512 dekar.

Tildeling av fellingstillatelser betinger at det er åpnet for jakt på elg i forskrift om minsteareal. Fra og med 2017 er det i forskrift om minsteareal ikke vært åpnet for jakt på elg i Averøy.

8. Hjorteviltbestandene i Averøy i 2023

Hjort

Skutte dyr

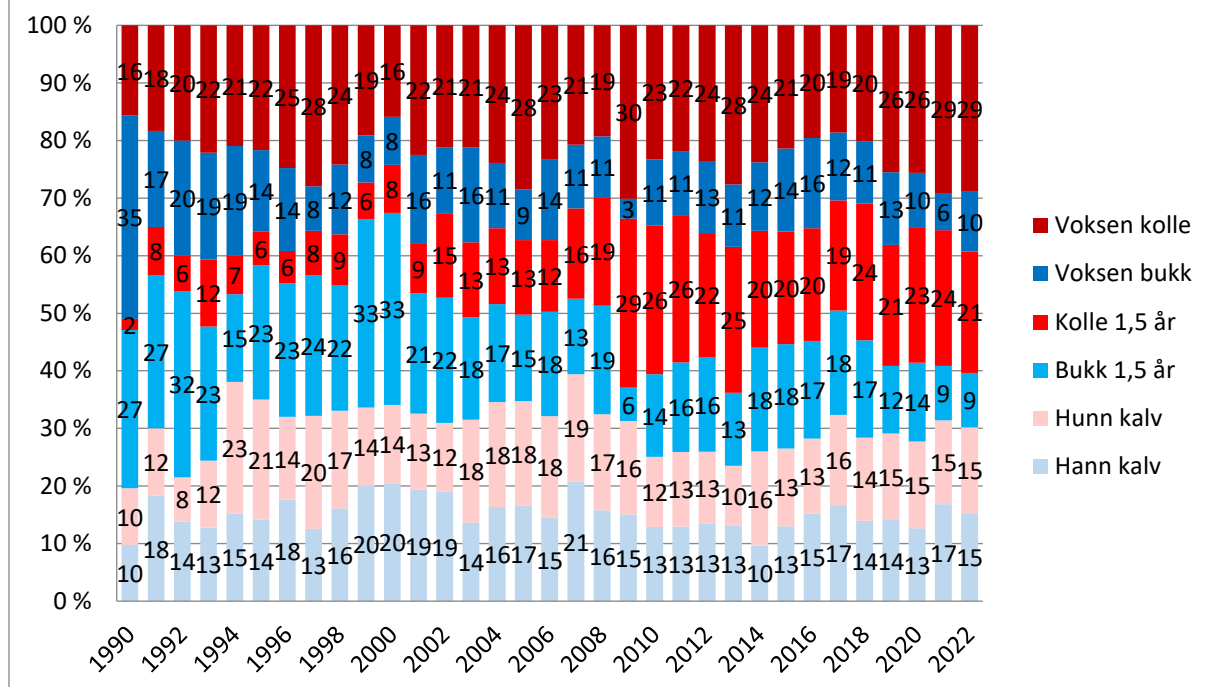

Figur 1. Utvikling i antall skutte hjort i Averøy kommune i perioden 1990 - 2022.

Figuren viser utviklingen i antall skutte hjorter i Averøy fra 1990 til 2022. Antall skutte hjorter i Averøy har økt relativt jevnt fra 51 skutte hjorter i 1990 og frem til 2010 med 279 skutte hjort. Fra 2012 til 2017 lå antall skutte hjorter relativt konstant på mellom 204 og 230 dyr. Avskytingen økte vesentlig fra 2019 med 278 skutte dyr, 333 hjorter i 2019, 418 i 2020, til 433 skutte hjorter i 2021. I 2022 gikk antallet skutte dyr ned til 308.

Formålet med den vesentlig økte avskytingen fra 2019-2022 var å redusere størrelsen på hjortebestanden for å oppnå målsettingen.

Fordeling av skutte hjort Averøy kommune 1990-2022

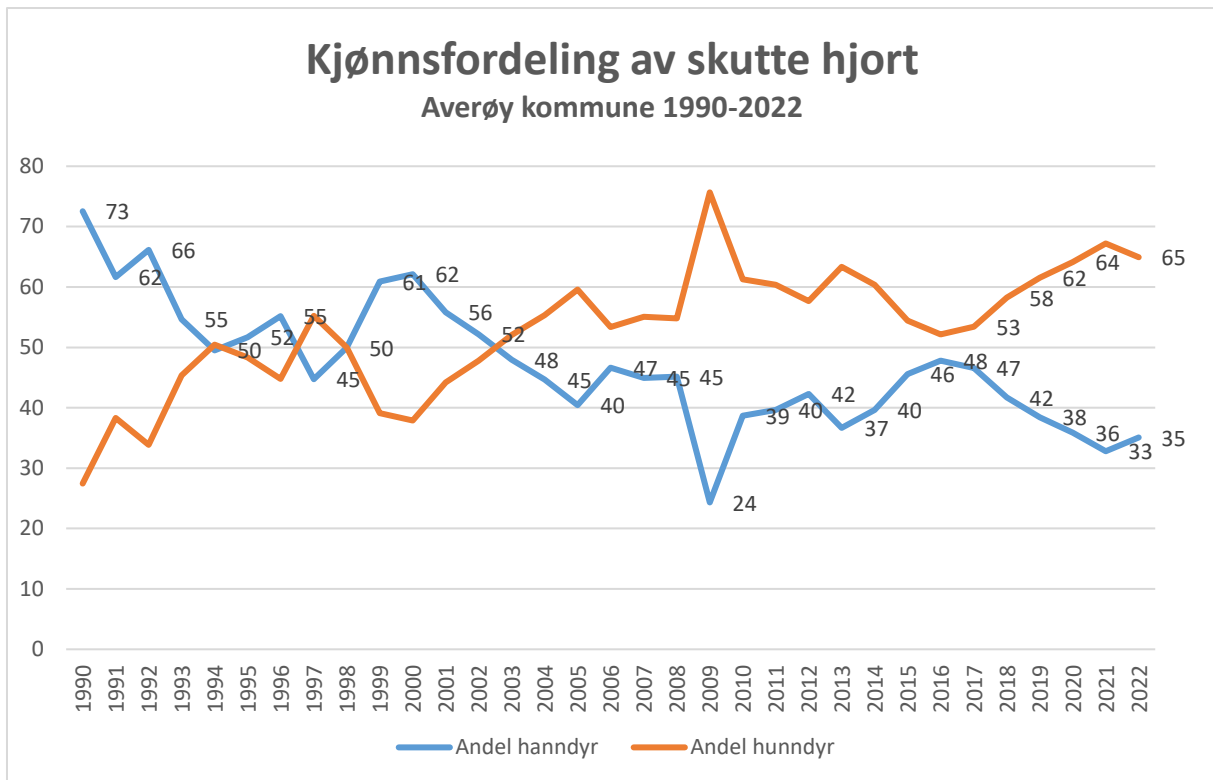
Figur 2. Prosentvis fordeling av skutte hjort i Averøy kommune i kjønn- og aldersgrupper i perioden 1990-2022.

Figuren viser utviklingen i prosentvis andel av hannkalv, hunnkalv, bukk 1,5 år, kolle 1,5 år, bukk 2 år og eldre samt kolle 2,5 år og eldre i perioden 1990 til 2022.

Det er verdt å merke seg at andelen kolle 2,5 år og eldre har vært relativt høy i de siste årene, fra 2018 og frem til 2022.

Andelen bukk 1,5 år og bukk 2,5 år og eldre har vært relativt liten i samme tidsperiode.

Dette har vært en styrt utvikling. I denne perioden har det vært en målsetting om å få redusert bestandsstørrelsen. Samtidig har andelen sette koller pr bukk vært større enn målsettingen. For å kunne ende opp med en riktigere kjønnsfordeling i bestanden når bestandsreduksjonen er oppnådd, måtte en legge avskytingen over på en vesentlig større andel koller og kalv, og en tilsvarende lavere andel hanndyr.

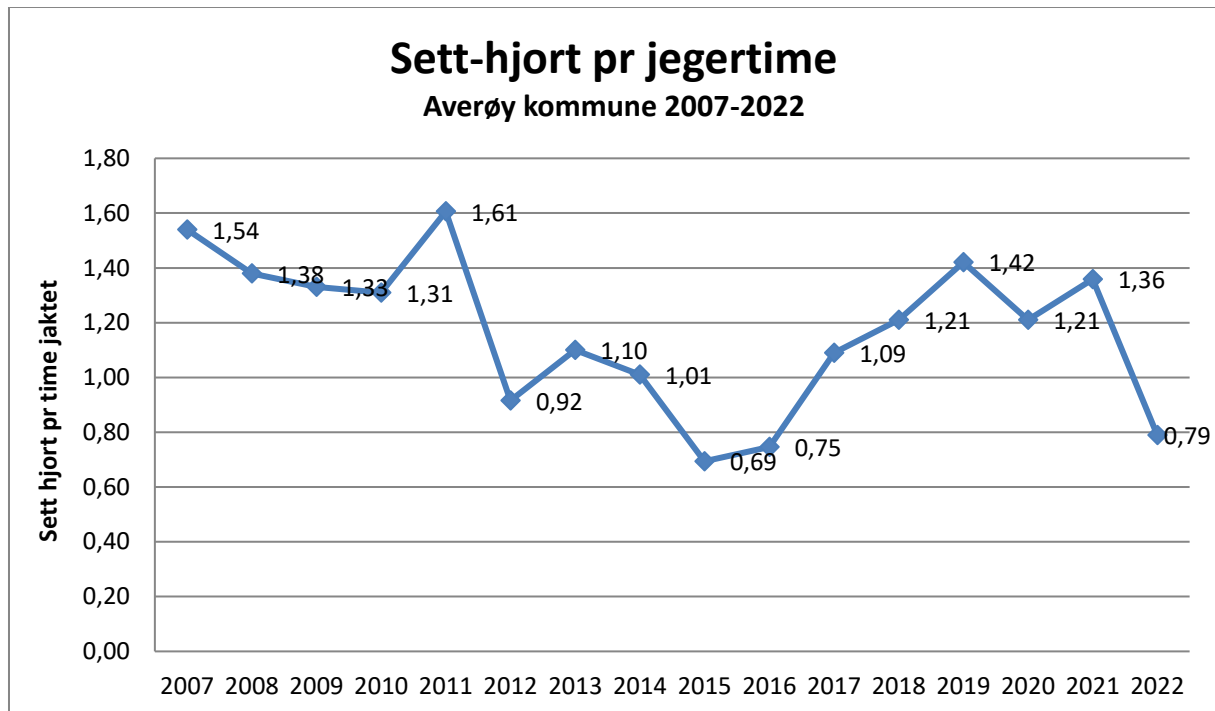
Figur 3. Kjønnsfordeling av skutte hjort i prosent i Averøy kommune i perioden 1990-2022.

Figuren viser utviklingen av skutte hjorter fordelt på hann- og hunndyr i perioden 1990-2022. Som en ser har det vært en markant lavere andel uttak av hanndyr, og et tilsvarende større uttak av hunndyr.

Sett hjort

Alle hjortejegere/jaktlag for hjort er pålagt å rapportere sette hjorter og jaktinnsats med antall jegere og timer for hver enkelt dag de jakter hjort. Opplysningene legges inn i den nasjonale databasen Hjorteviltregisteret. Her legges det også inn opplysninger om alle skutte hjorter, rådyr og elg. Hjorteviltregisteret er åpen for innsyn for alle.

Ved å sammenstille innlagte opplysninger for f.eks. en kommune, vil en over år kunne se endringer i tallene. Utviklingen i de ulike parameterne fra år til år er et viktig verktøy for å forvalte hjortebestanden i størrelse og kjønnsforhold. Metoden innehar en del feilkilder og resultatene må derfor tolkes der det ses på trender over flere år.

Figur 4. Utvikling i sett-hjort pr jegertime i Averøy kommune i perioden 2007-2022. Observasjoner både fra innmark- og utmarksjakt.

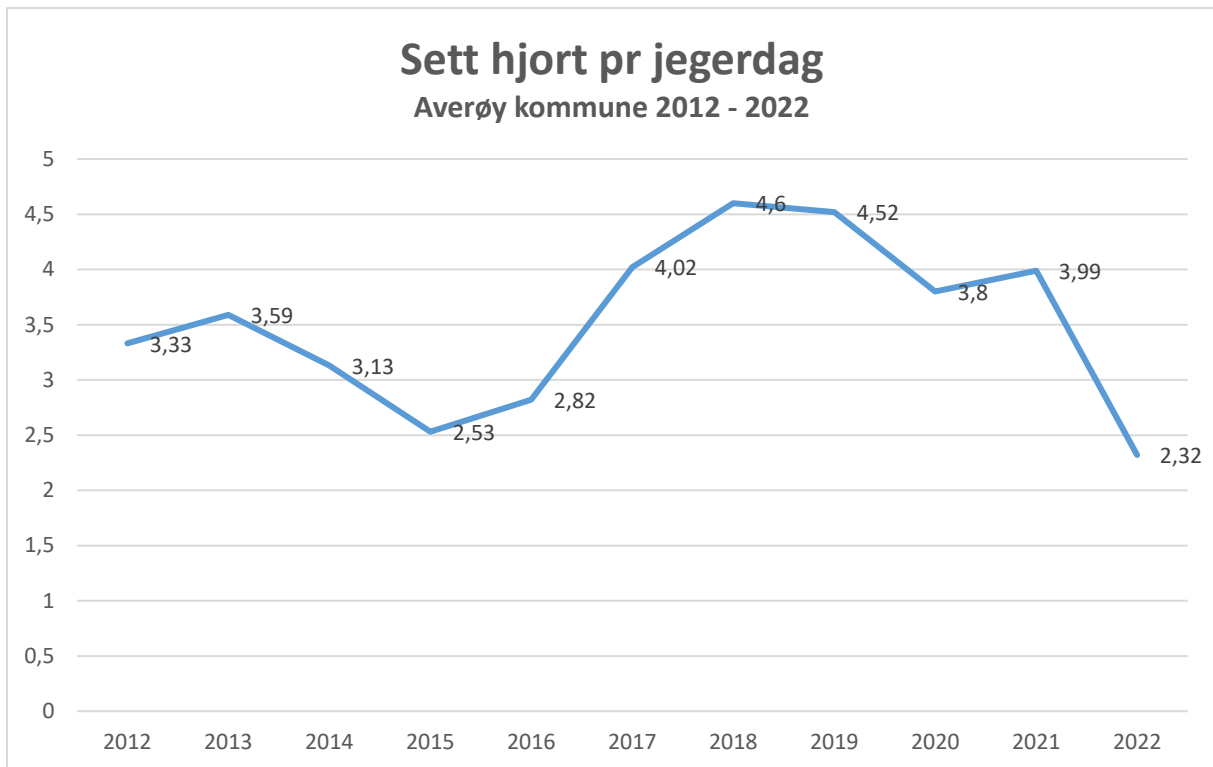
Figuren viser utvikling av sett hjort pr jegertime i perioden 2007-2022. Det er tatt med observasjoner både på innmark og i utmark.

Sett-hjort pr jegertime er en indikator på endringer i størrelsen av hjortebestanden sett over flere år. Metoden har som nevnt en del feilkilder.

Det har vært en reduksjon fra 2007 der sett hjort pr time var på 1,54 til 2015 med 0,69 sette hjort pr time. Det var en økning fra 2016 med 0,75 sette hjort pr time til 2019 med 1,42 hjort pr time. Fra 2019 til 2021 har det vært relativt stabilt.

I 2022 var det en markant nedgang fra 2021 fra 1,36 sette hjort pr time til 0,79 i 2022, en reduksjon til 58% fra 2021 til 2022.

Gjennomsnitt for 2018-2021 var 1,30 sette hjorter pr time. Med 0,79 sette hjorter pr time i 2022 er det 61% av gjennomsnittet for 2018-2021.

Figur 5. Utvikling i sett-hjort pr jegerdag i Averøy kommune i perioden 2012-2022. Observasjoner både fra innmark- og utmarksjakt.

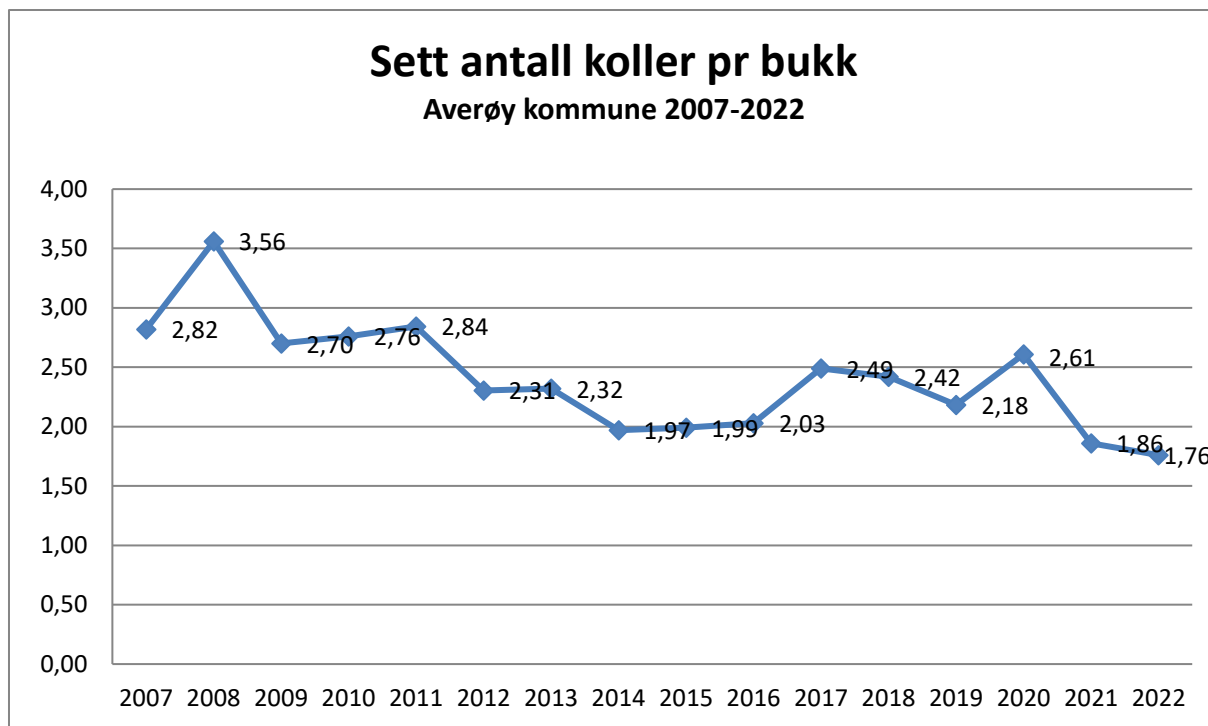
Figuren viser utvikling av sett hjort pr jegerdag i perioden 2012-2022. Det er tatt med observasjoner både på innmark og i utmark.

Sett-hjort pr jegerdag er en indikator på endringer i størrelsen av hjortebestanden sett over flere år. Metoden har som nevnt en del feilkilder.

Det har vært en reduksjon fra 2012/13 der sett hjort pr jegerdag var på 3,33 /3,59 til 2015 med 2,53 sette hjort pr jegerdag. Det var en økning fra 2016 med 2,82 sette hjort pr jegerdag til 2018/2019 med 4,60 / 4,52 hjort pr time. Det var en nedgang fra 2018/2019 til 2020/2021 med 3,80 /3,99 sette hjort pr jegerdag.

Fra 2021 til 2022 var det en markant nedgang fra 3,99 i 2021 til 2,32 sette hjort pr jegerdag i 2022.

Gjennomsnitt for 2018-2021 var 4,23 sette hjorter pr jegerdag. Med 2,32 sette hjorter pr jegerdag i 2022 er det 55 % av gjennomsnittet for 2018-2021.

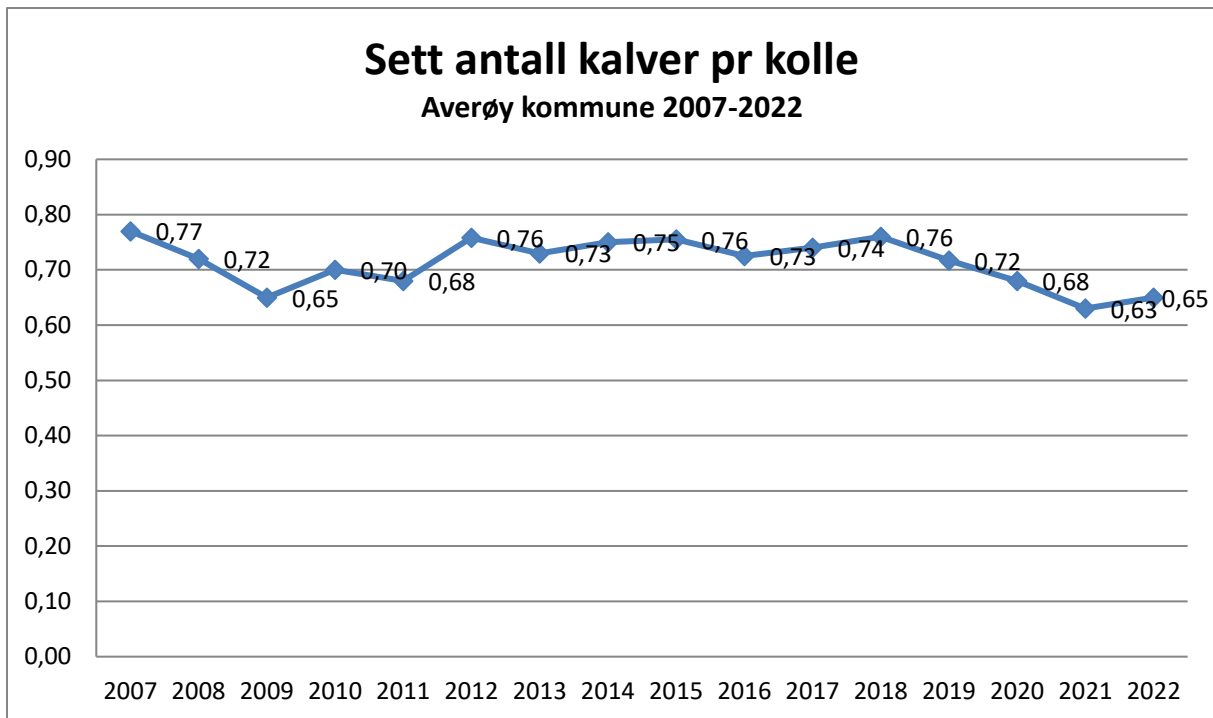
Figur 6. Utvikling i sett antall koller pr bukk i Averøy kommune i perioden 2009-2022. Både innmark- og utmarksjakt.

Figuren viser utviklingen av sette koller pr bukk i perioden 2007-2022. Antall koller pr bukk er en indikator på endringer i kjønnsforholdet i bestanden.

I målsettingen vedtatt i 2017 skal forholdet mellom koller og bukker i sett-hjort-registreringene ligge på mellom 1,0 og 2,0 koller pr bukk.

Antall koller pr bukk gikk nedover fra 2007 / 2008 med henholdsvis 2,82 og 3,56 koller pr bukk, til 2014 da det var 1,97 koller pr bukk. Også i 2015 var indeksen under 2,0 koller pr bukk med 1,99 koller pr bukk. Fra 2017 til 2020 har forholdet økt, til henholdsvis 2,49, 2,42, 2,18, og 2,61 koller pr bukk.

I 2021 gikk indeksen ned til 1,86, og videre til 2022 med 1,76 koller pr bukk. Målsettingen er dermed oppnådd.

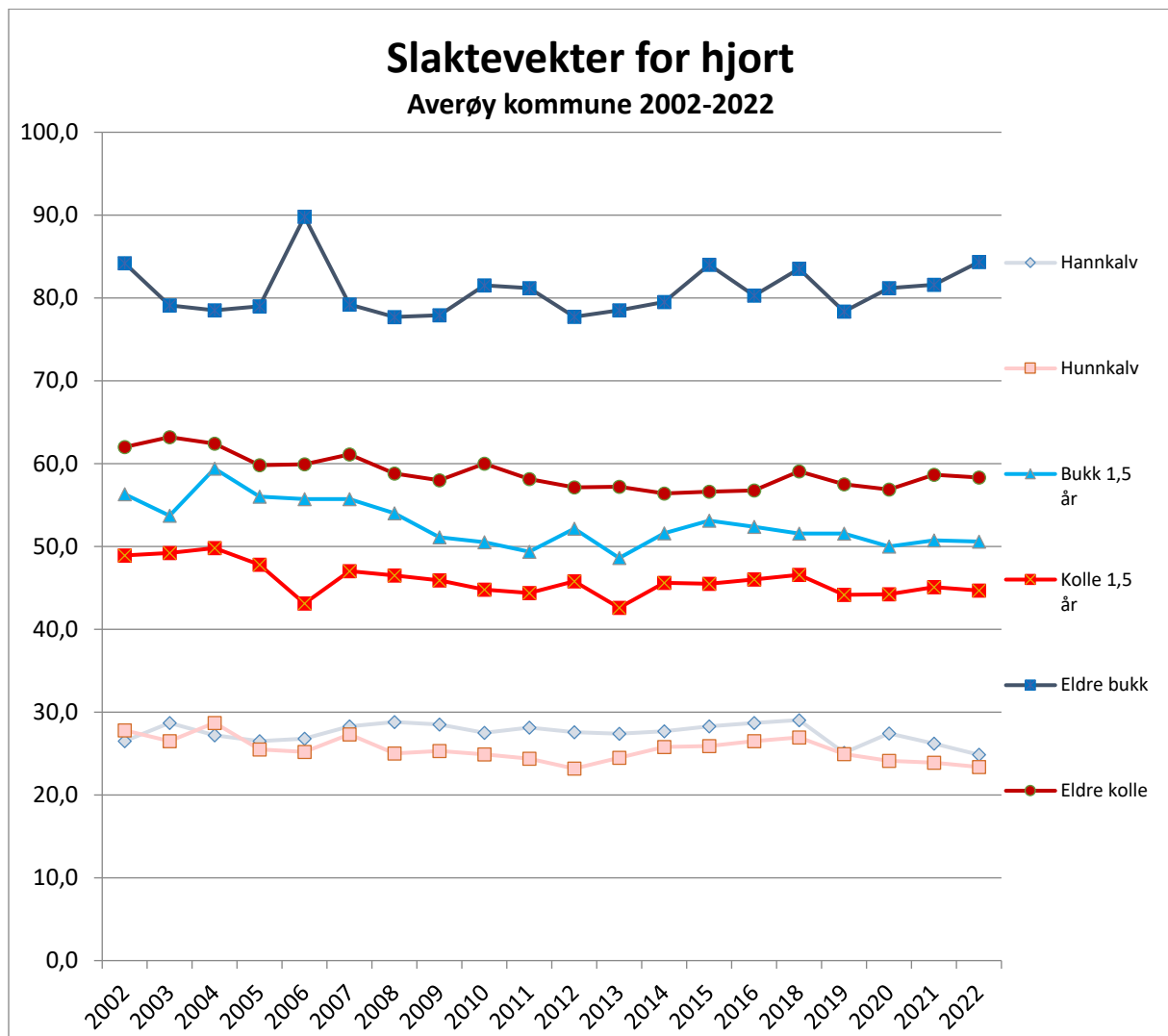
Figur 7. Utvikling i sett antall kalver pr kolle i Averøy kommune i perioden 2007-2022. Både innmark- og utmarksjakt.

Figuren viser utviklingen i sette kalver pr koller i perioden 2007-2022. Tallmaterialet er både fra innmarksjakt og utmarksjakt. Indeksen sett kalv pr kolle kan si noen om produksjonen av kalv pr kolle. Ved endringer i forholdet mellom andelen kolle 1,5 år og andelen eldre kolle 2,5 år og eldre i bestanden kan denne indeksen påvirkes.

I årene 2012-2018 lå denne indeksen relativt stabilt på mellom 0,76 og 0,73 kalver pr kolle. Fra 2019 har indeksen blir noe redusert, med 0,68 kalver pr kolle i 2020, 0,63 i 2021 og 0,65 kalver pr kolle i 2022.

Gjennomsnitte for de tre siste årene, 2020-2022 har vært 0,65 kalver pr kolle. De 10 forutgående årene, 2010-2019, var gjennomsnittet 0,73 kalver pr kolle. Gjennomsnittet for 2020-2022 er 89% av gjennomsnittet for 2010-2019.

Slaktevekter hjort

Figur 8. Gjennomsnittlige slaktevekter for hjort i Averøy kommune i perioden 2002-2022.

Tabell 4. Endring i slaktevekter for hjort fra et gjennomsnitt for de tre årene 2002, 2003 og 2004 sammenlignet med et gjennomsnitt for årene 2020, 2021 og 2022.

	Gjennomsnitt slaktevekter 2002-2004	Gjennomsnitt slaktevekter 2020-2022	Endring i kg
Hannkalv	27,5	26,2	-1,3
Hunnkalv	27,7	23,8	-3,9
Bukk 1,5 år	56,5	50,4	-6,0
Kolle 1,5 år	49,3	44,7	-4,6
Eldre bukk	80,6	82,4	1,8
Eldre kolle	62,5	57,9	-4,6
Gjennomsnitt	50,7	47,6	-3,1

Endring i slaktevekter for hjort fra et gjennomsnitt for de tre årene 2002, 2003 og 2004 sammenlignet med et gjennomsnitt for årene 2020, 2021 og 2022 har vært:
Hannkalver har i gjennomsnitt blitt 1,3 kg lettere, hunnkalver 3,9 kg lettere, bukker 1,5 år 6,0 kg lettere, koller 1,5 år 4,6 kg lettere, eldre bukker 1,8 kg tyngre og eldre koller er blitt gjennomsnittlig 3,1 kg lettere.

Årsakene til dette kan være flere.

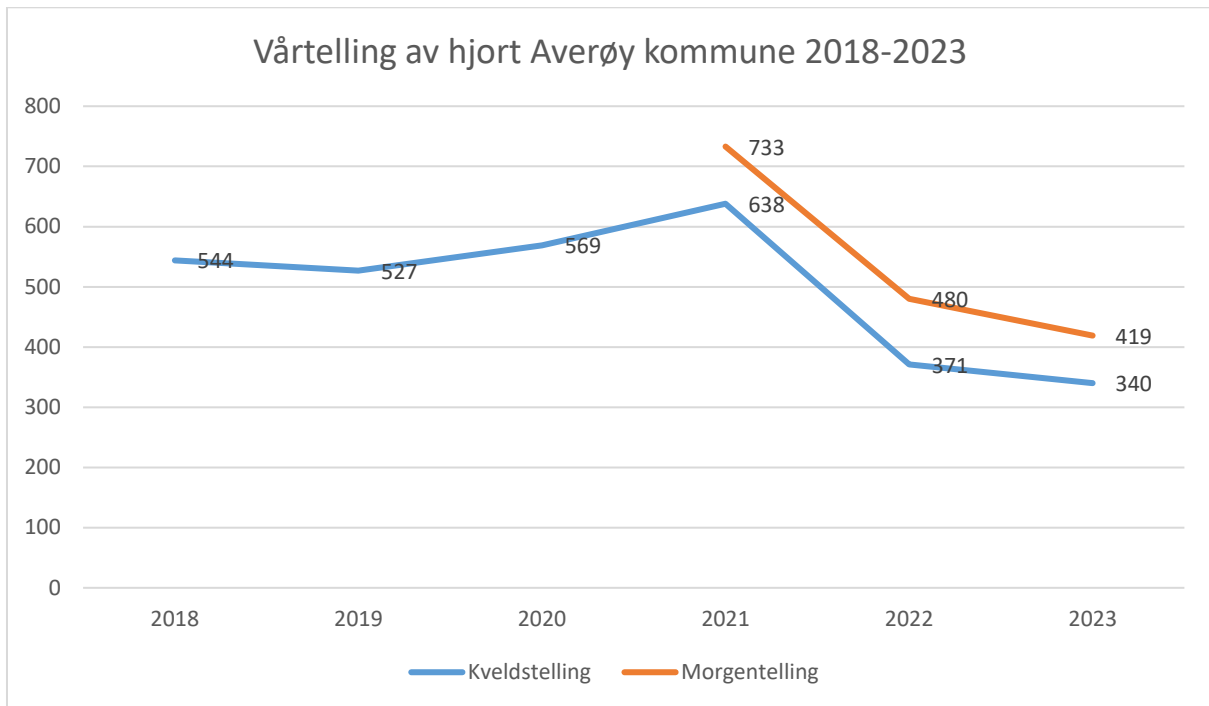
- Et større antall dyr som konkurrerer om det samme matfatet gir lettere dyr med dårligere kondisjon i bestanden. Ved et tilfeldig utvalg av skutte dyr vil en nedgang i slaktevekter gjenspeile at de gjenlevende dyrene også er blitt lettere og i dårligere kondisjon.
- En avskyting som favoriserer uttak av lette dyr i hver dyrekategori medfører at gjennomsnittsvekten av skutte dyr går ned. Det vil derimot ikke gjenspeile at de gjenlevende dyrene i bestanden etter jakt er blitt lettere, da det forhåpentligvis er de letteste dyrene er skutt.

I flere bestandsplanperioder har det i bestandsplanene vært en favorisering og belønning av jegere som tar ut lette dyr i hver dyrekategori. Dette kan være med på å forklare nedgangen i slaktevekter.

Slaktevektene på hjort har gått nedover for alle kystfylkene på Vestlandet. Mest rolig på grunn av stadig tettere bestand og større konkurranse om maten.

Årsaken til vektnevdgangen av skutte dyr i Averøy er mest trolig en kombinasjon av generell vektnevdgang på grunn av tettere bestand og et bevisst uttak av lette dyr i hver dyrekategori.

Vårtelling av hjort

Figur 9. Vårtelling av hjort utført av storvaldene i årene 2018-2023 fordelt på telling utført på morgenen og telling utført om kvelden. Resultatet av tellingen med det høyest antallet hjort pr år.

Figuren viser utviklingen i antall telte hjorter på innmark under vårtellingene i april/mai. Telling om kvelden er med blå strek, morgentelling med oransje farge på streken.

Vårtelling av hjort foregår gjennom en organisert telling fra storvaldene. Det kjøres bil langs fastsatte roder som er de samme fra år til år. Rodene kjøres samtidig, på samme tidspunkt og dato. Mannskapene teller antall hjorter de ser på innmark fra bilen. Tellingene foregår fra midten av april og til litt ut i mai. Telling på morgenen, fra ca. kl. 04.00 til 05.30, ses flest hjorter, og er derfor mest pålitelig sammenlignet med tellinger om kvelden.

Under en telling ser en ikke alle hjortene i bestanden/området. Hvor stor andel av bestanden en klarer å se/telle varierer med lokale forhold/geografi, vær, vind og hvor langt graset er kommet i utviklingen.

Det er umulig å si noe konkret om forholdstallet mellom sette dyr og totalt antall dyr i bestanden, men ut ifra egen erfaring i nabokommunen kan det se ut til at en ser ca. 60% av den totale bestanden på de beste morgentellingene, forutsatt at all relevant dyrket mark blir dekket.

Tabell 5. Resultater fra vårtelling av hjort i Averøy, gjennomsnitt for årene 2018-2021 samt 2022 og 2023.

Antall hjorter samt prosent for årene 2022 og 2023 sammenlignet med gjennomsnittet for 2018-2021.

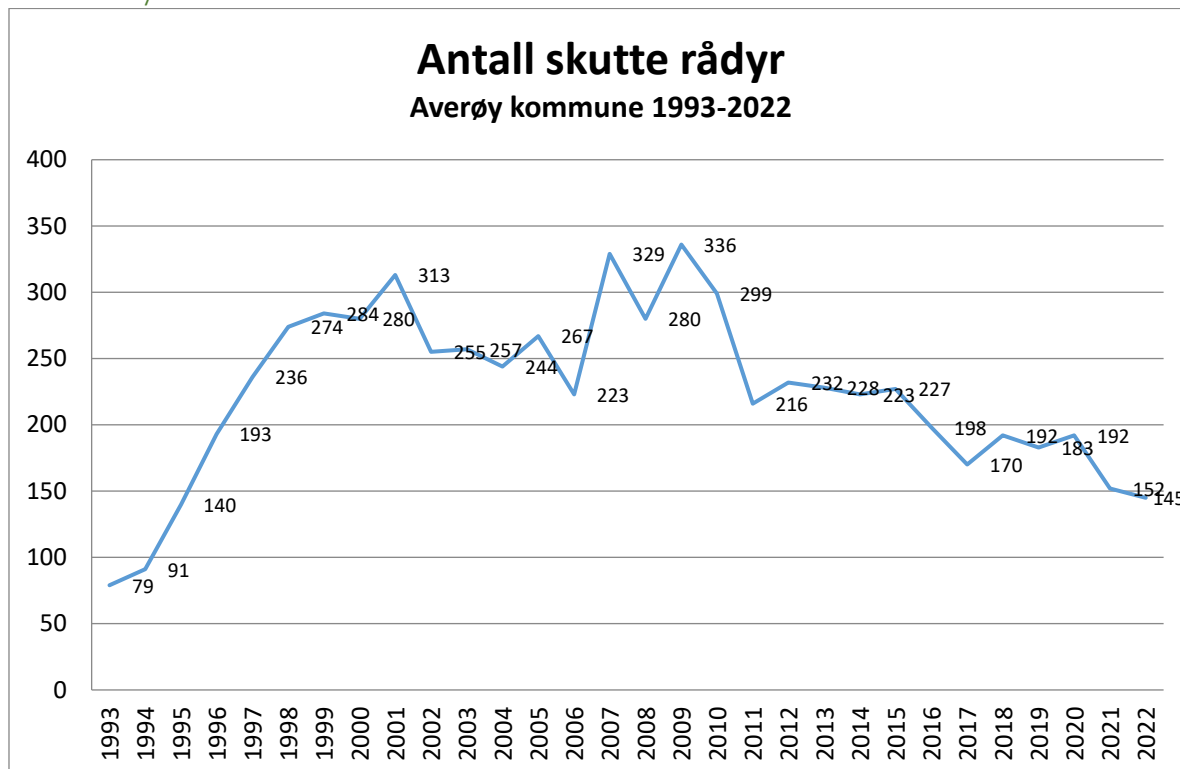
Resultatet av tellingen med det høyest antallet hjort pr år.

	Antall hjorter		Prosent av gj.snitt 2018-2021	
	Kveldstelling	Morgentelling *	Kveldstelling	Morgentelling *
Gj.snitt 2018-2021 *	570	733		
2022	371	480	65 %	65 %
2023	340	419	60 %	57 %

*Morgentelling ble første gang gjennomført i 2021.

Rådyr

Skutte rådyr

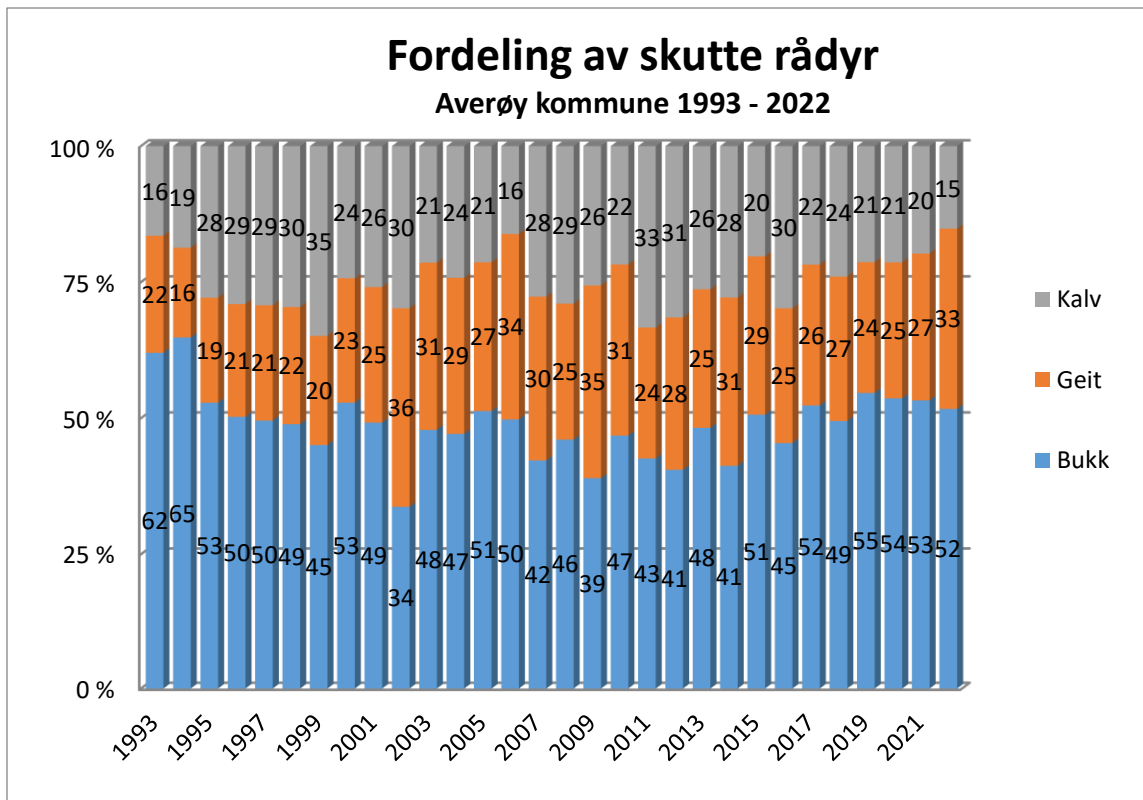
Figur 10. Utvikling av antall skutte rådyr i Averøy kommune i perioden 1993-2022.

Figuren viser utviklingen i antall skutte rådyr fra 1993 til 2022.

Avskytingen av rådyr økte relativt jevnt fra 79 skutte rådyr i 1993 til 313 skutte rådyr i 2001. Fra 2002 og noen år fremover lå antallet skutte rådyr på mellom 223 og 267. I 2008 ble det skutt 329 rådyr, i 2009 ble det satt rekord med hele 336 skutte rådyr.

Etter dette er avskytingen stadig blitt redusert. I årene 2011 til 2015 lå avskytingen på mellom 216 og 232 skutte rådyr. Fra 2016 har det ligget under 200 skutte dyr pr år.

I 2021 ble det skutt kun 152 rådyr, i 2022 sank dette ytterligere til 145 skutte rådyr. Dette er det laveste antall skutte rådyr siden 1996.

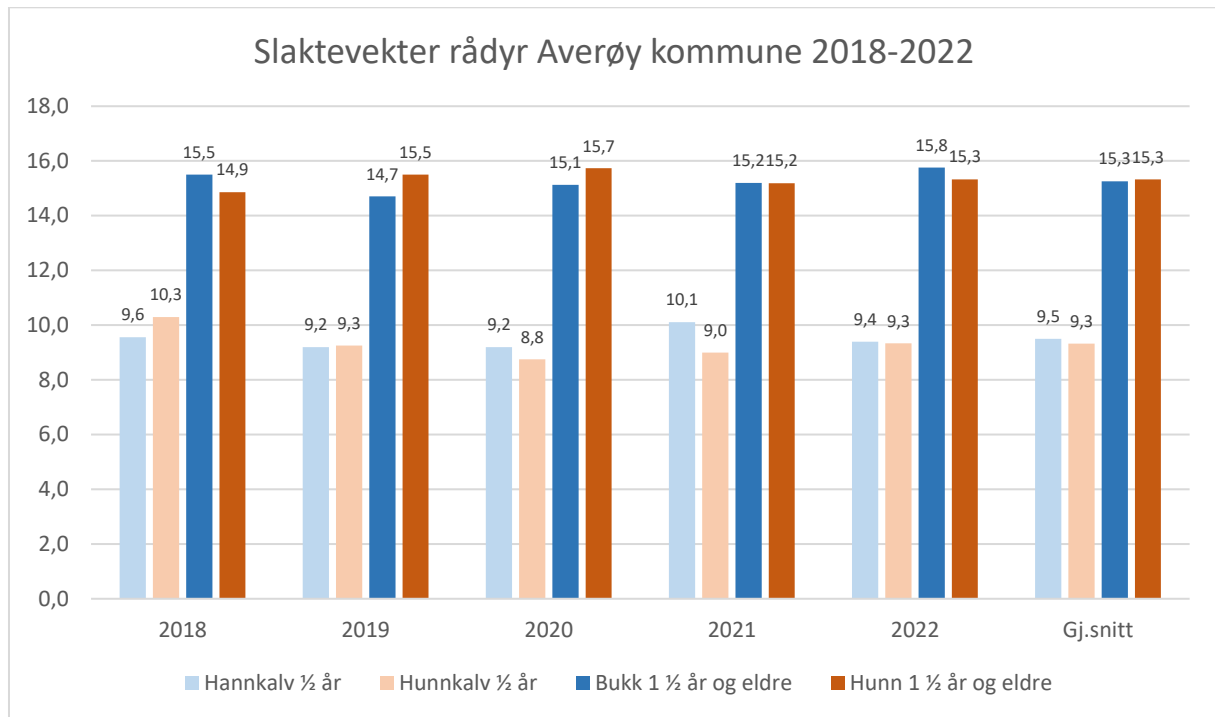

Figur 11. Prosentvis fordeling av skutte rådyr på gruppene kalv, geit og bukk i Averøy kommune i perioden 1993-2022.

Figuren viser at i perioden 1993 til 2022, de siste 30 årene, har det i gjennomsnitt vært skutt 49 % bukker, 26% geiter og 25% kalver. De siste 5 årene, fra 2018-2022, er det i gjennomsnitt skutt 53 % bukker, 27 % geiter og 20 % kalver.

Fordelingen av bukk, geit og kalv avviker ganske mye i forhold til anbefalt fordeling i heftet «Rådyrforvaltning» 5. utgave oktober 2005, utarbeidet av Skogbrukets kursinstitutt der det som blir anbefalt: «Som utgangspunkt kan vi bruke 40-50% lam, 30-35% bukker og 20-25% råer».

Slaktevekter rådyr

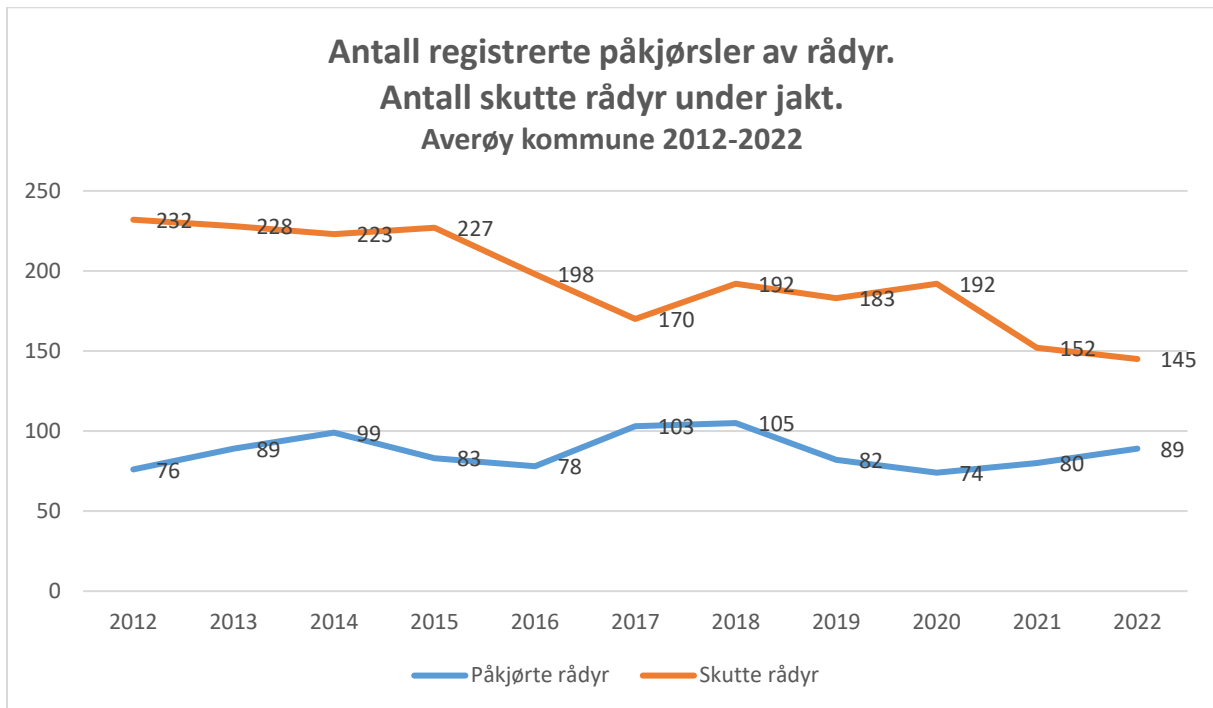
Figur 12. Årlige gjennomsnittsvikter for skutte rådyr i Averøy kommune i perioden 2018-2022.

Tabell 6. Årlige gjennomsnittsvikter for skutte rådyr og antall veide rådyr i ulike dyregrupper i Averøy kommune i perioden 2018-2022.

År	Hannkalv		Hunnkalv		Bukk 1,5 år og eldre		Hunn 1,5 år og eldre	
	Gj.snittsvekt	Antall veide	Gj.snittsvekt	Antall veide	Gj.snittsvekt	Antall veide	Gj.snittsvekt	Antall veide
2018	9,6	9	10,3	7	15,5	36	14,9	29
2019	9,2	5	9,3	4	14,7	23	15,5	18
2020	9,2	10	8,8	16	15,1	56	15,7	26
2021	10,1	9	9,0	6	15,2	59	15,2	26
2022	9,4	5	9,3	9	15,8	45	15,3	30
Gj.snitt	9,5		9,3		15,3		15,3	

Slaktevektene for rådyr har i de 5 årene vi har data fra holdt seg ganske stabile. Gjennomsnittet er 9,6 kg for hannkalv, 9,3 kg for hunnkalv, 15,3 kg for bukker 1,5 år og eldre og 15,3 kg for geiter 1,5 år og eldre.

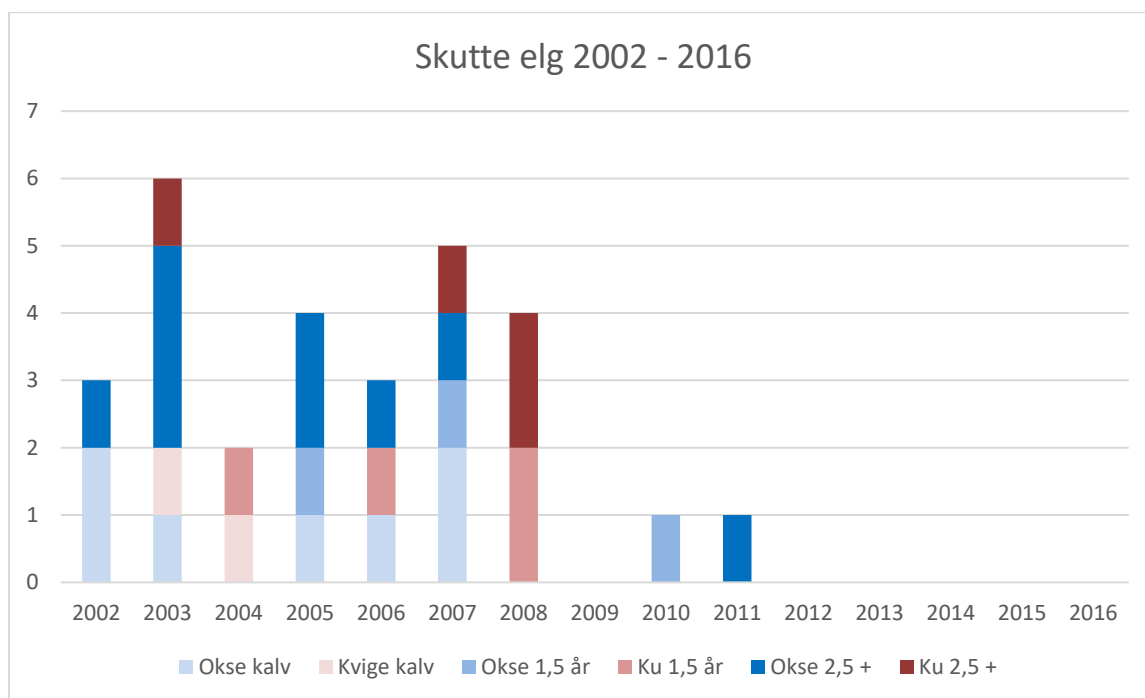
Påkjørsler av rådyr i trafikken

Figur 13. Antall registrerte påkjørsler av rådyr sammenlignet med antall skutte rådyr i Averøy kommune i perioden 2008-2022.

Figuren viser at antall påkjørsler av rådyr i trafikken i perioden 2012 til 2022 har variert mellom 74 og 105 pr år. Antall skutte rådyr har hatt en nedadgående trend i hele perioden, og er blitt redusert fra mellom 223 og 232 skutte rådyr i årene 2012-2015 og helt ned til 152 og 145 skutte rådyr i årene 2021 og 2022.

Elg

Figur 14. Antall skutte elg i Averøy kommune i perioden 2002-2016. Fordeling på dyregrupper.

Det har ikke vært åpnet for jakt på elg fra om med 2017.

De siste 5 årene med elgjakt, fra 2012-2016, ble det ikke skutt elg i Averøy. I 8-årsperioden 2009-2016 ble det skutt kun to dyr. I 7-årsperioden 2002-2008 ble det skutt totalt 27 elger, i gjennomsnitt 3,85 elger pr år.

Tallmaterialet vi har om elg i Averøy er i sett-hjort-skjemaene der det angis antall observasjoner av elg under hjortejakta, samt at vi har tall for antall påkjørsler i trafikken.

Tabell 7. Innmeldte observasjoner av elg som hjortejegere har sett under hjortejakt.

År	Antall Jegertimer hjortejakt	Antall Elgobservasjoner	Antall elgobservasjoner pr 1000 hjortejakttimer	Antall kyr pr okse	Antall kalver pr ku
2012	5234	24	4,6	2,8	0,4
2013	4169	21	5,0	8,5	0,1
2014	4069	16	3,9	9,0	0,4
2015	5893	29	4,9	0,8	0,6
2016	5946	53	8,9	1,3	0,6
2017	4956	39	7,9	1,5	1,0
2018	6668	10	1,5	1,0	0,7
2019	5251				
2020	6143	7	1,1	3,0	0,7
2021	5096	45	8,8	1,4	0,2
2022	3899	5	1,3	3,0	

På de gamle papirskjemaene for sett-hjort var det en rubrikk der en angav antallet elgobservasjoner under hjortejakta. Dette fungerte ganske bra, og mange jaktlag fylte ut dette.

Da den digitale rapporteringen overtok omkring år 2018, var det ingen rubrikk for å rapportere sett elger. Fra kommunen ble det sendt brev til alle jaktledere på hjortejaktlag, med oppfordring til å fortsette å rapportere sette elger under hjortejakta, men da ved å sende en epost når hjortejakta var avsluttet for året, der en oppgav antallet elger som var sett. Dette har hatt liten respons, selv om det årlig er blitt sendt brev til jaktlederne om dette.

Fra 2019 er det derfor et dårlig tallmateriale som neppe kan brukes til å vurdere bestandssituasjonen for elg.

9. Hjorteviltet i Averøy som ressurs

Tabell 8. Beregning av førstehåndsverdi av hjorteviltkjøtt som årlig høstes i Averøy

Forutsetninger:

Antall felte hjort	150	Hjort*
Antall felte rådyr	150	Rådyr**
Gj.snitt slaktevekt hjort	50	kg
Gj.snitt slaktevekt rådyr	13,5	kg
Kjøttverdi	90	kr/kg

Resultat:

Antall kg hjortekjøtt	7500	kg
Antall kg rådyrkjøtt	2025	kg
Kjøttverdi hjort	675 000	kr
Kjøttverdi rådyr	182 000	kr
Sum kjøttverdi	857 000	kr

Sum kjøttverdi kapitalisert etter 4% rente	21 425 000	kr

*Iht. målsetting om uttak av mellom 135 og 170 skutte hjorter pr år.

**Iht. ca. antall årlig skutte rådyr 2021 og 2022.

Årlig blir det i Averøy høstet ca. 9000 kg hjorteviltkjøtt til en førstehåndsverdi på ca. 850 000 kr.

Ved takster i landbruksammenheng blir det vanligvis brukt en kapitaliseringsrente på 4% for å finne verdien av årlige innbetalinger (driftsoverskudd) med tanke på f.eks. en lånetakst. For hjorteviltkjøttet i Averøy blir dette på ca. 21,5 mill. kr. Dette er en måte å taksere verdien av ressursen hjortevilt i Averøy.

I tillegg til dette har jakta en betydelig rekreasjonsverdi. Hjort- og rådyrjakt er for mange jegere som er bosatt i Averøy en viktig hobby og for enkelte til dels også en lidenskap. Årlig bruker hjortejegerne i Averøy flere tusen timer på jakt. Jakt er et viktig bidrag til friluftsliv og folkehelse i Averøy.

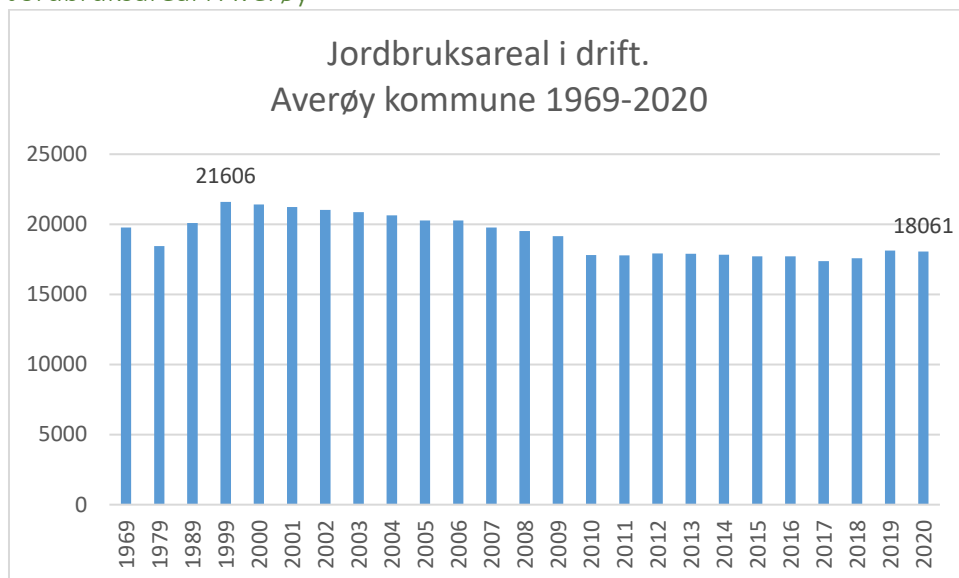
Rekreasjonsverdien kan kanskje settes på samme nivå som kjøttverdien. Summen av kjøttverdien og rekreasjonsverdien blir da tilsammen det dobbelte av verdiene i tabellen ovenfor.

Dersom jakt på hjortevilt i Averøy hadde blitt utnyttet i næringsammenheng, f.eks. i kombinasjon med utleie av husvære, tilrettelegging med guiding, bespisning, utleie over flere perioder mm. ville det kunne oppnås en enda høyere verdi. Da ville det også vært en høyere samfunnsmessig aksept for de kostnader hjorteviltet fører med seg.

10. Skader på jordbruk, skogbruk og hager.

Jordbruk

Jordbruksareal i Averøy

Figur 15. Utvikling i jordbruksareal i drift for Averøy kommune i perioden 1969-2020. Kilde: SSB

Jordbruksareal i 2020 var iht. SSB oppgitt til 18061 dekar. Høyeste registrering var i 1999 med 21606 dekar.

Tabell 9. Fordeling av jordbruksareal i Averøy i 2020 på vekster. Kilde SSB.

	Areal (dekar)	Prosent	Prosent eng
Hage	12	0,07 %	
Potet	1	0,01 %	
Grønnsfôr- og silovekster	64	0,35 %	
Fulldyrka eng	15687	86,86 %	
Anna eng og beite	2297	12,72 %	99,57 %
Sum	18061	100 %	

86,86 % av jordbruksarealet i Averøy er fulldyrket eng, mens 12,76% er overflatedyrket eng og innmarksbeite. 99,57% av jordbruksarealet er grasproduksjon. Tar en med «Grønnsfôr- og silovekster» som også er for til husdyr utgjør dette hele 99,92% av jordbruksarealet.

Jordbruksareal ute av drift

I henhold til NIBIO var det for året 2019 registrert 22 847 dekar jordbruksareal i Averøy i kartbasen AR5. Opplysninger om areal i AR5 for ulike former for jordbruksareal brukes ved fastsettelse av arealtilskudd mm. i jordbruket.

Av disse 22 847 dekar jordbruksareal ble det omsøkt tilskudd fra gårdbrukere på 18395 dekar. For å beregne hvor mye jordbruksareal som er ute av drift er det hensyntatt forhold som *mulig midlertidig ute av drift*, samt *arealer utenfor jordbrukseiendom*.

Beregningen fra NIBIO viser at 4780 dekar jordbruksareal er ute av drift. Dette utgjør 20,9% av registrerte jordbruksarealer i AR5.

Beiteskader på jordbruksarealer

Landbruk Nordvest har gjennomført systematiske beiterregistreringer av hjort på innmark i 2020, 2021 og 2022. Formålet er å måle hvor stor andel av graset hjorten tar på innmark. Metodikken er å gjerde inn et lite areal inne på innmarka, for deretter å måle forskjell i avling innenfor og utenfor gjerdet like før normalt høstingstidspunktet.

I 2020 var det 30 beiterregistreringsfelt hos 15 gårdbrukere i kommunene Midsund, Fjord, Vestnes, Rauma, Hustadvika, Gjemnes, Surnadal, Sunndal, Tingvoll, Averøy, Heim og Aure. I 2021 antallet felt økt til 44, i 2022 var det 40 felt. Det ble målt følgende gjennomsnittlig avlingstap:

Tabell 10. Målt gjennomsnittlig avlingstap ved hjortebiterregistreringer i Møre og Romsdal, utført av Landbruk Nordvest 2020-2022.

År	Ung eng	Eldre eng
2020	25 %	14 %
2021	15 %	10 %
2022	15 %	10 %

Det er gjennomsnittstall som oppgis. Det er svært store variasjoner, fra ingen avlingsforskjell (der er det mindre hjort samt brukt beitetålende grasblandinger, eks. hundegras) til 60 % tap (størst tap i Aure kommune). Det har også vært felt der det er større avling utenfor gjerdet enn innenfor.

Landbruk Nordvest har beregnet at et avlingstap på 15% utgjør et tap på ca. 360 kr/dekar. I den enkle kostnadsberegningen det kun tenkt «erstatte tapt avling» og ikke tatt med kostnader knyttet til fornying av enga når den blir dårlig på grunn av hjortebeting. Enkelte gårdbrukere velger også å gjerde inn den mest verdifulle enga, det koster også tid og penger.

Det er i første rekke hjort som forårsaker beiteskader på jordbruksarealer. Rådyr og elg utgjør minimale beiteskader på eng.

Skogbruk

Skogbruksareal i Averøy

I 2021 ble det levert nye skogbruksplaner til skogeiere i Averøy. Skogen i Averøy ble taksert til 36 762 dekar produktiv skog, av dette er det 14 128 dekar gran, 15 616 dekar furu og 6927 dekar lauv.

Av gran er 44% hogstklasse 3 (yngre produksjonsskog), 42% hogstklasse 4 (eldre produksjonsskog) og 5% hogstklasse 5 (hogstmoden, eldre skog). Av furu er hele 66% i hogstklasse 5 (eldre hogstmoden skog).

Stående kubikkmasse er taksert til 491 940 m³. Tilveksten er beregnet til 19 477 m³/år som årlig binder i overkant av 14 000 tonn CO₂. I 2022 ble det i Averøy innmeldt 13 961 m³ tømmer til en førstehåndsverdi til skogeierne på 7,1 mill. kr.

Skader på skog fra hjortevilt

Hjort kan beite på barken på unge furutrær fra juletrehøyde og oppover til trærne får en mer skorpeaktig bark. Av og til blir trærne beitet helt rundt på stammen slik at de blir ringbarket.

Unge granfelt kan få skader ved feiing og barkgnag. Dette skjer oftest der hjorten oppholder seg på vinteren.

I områder med stor hjortebestand kan det forekomme at hjorten spiser gran- og furuplanter. I Averøy er det ikke rapportert at dette er noe problem.

Elgen er en typisk kvistspiser der beiting på unge furutrær er normalt. Den foretrekker kvist fra rogn, osp og selje. Gran er sjeldent skadet av elg. Med den lave elgbestanden vi har i Averøy er skadeomfanget beskjedent.

Hvor store skader dette tilsammen dreier seg om for skogbruket i kroner og øre vet vi ikke.

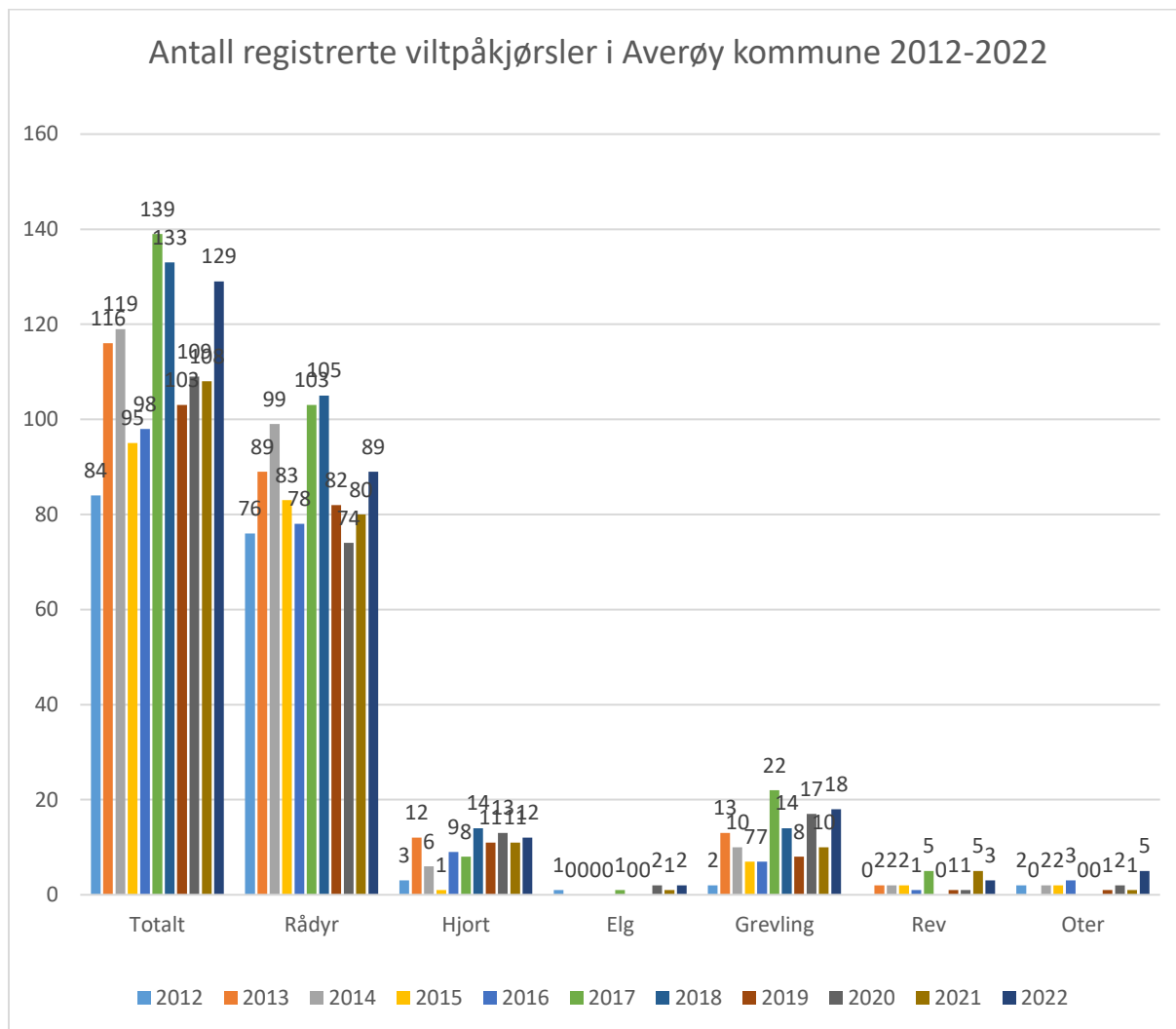
Rådyr er ikke ansett til å utgjøre noe vesentlig skadeproblem på skog.

Hager

Rådyr er en typisk urtespiser. Den napper til seg skudd og de beste delene av plantene. Der det dyrkes frukt og bær kan skadene bli store, men slike produksjoner har vi lite av i Averøy. Hjort kan også utgjøre skade på epletrær. Rådyrene gjør mest skade ved å beite på hagevekster. For den enkelte hageeier kan dette utgjøre en viss økonomisk belastning ved at innkjøpte hagevekster blir skadet/oppspist, samt at det er frustrerende å se at plantene blir ødelagt.

11. Viltpåkjørsler

Utvikling i antall viltpåkjørsler

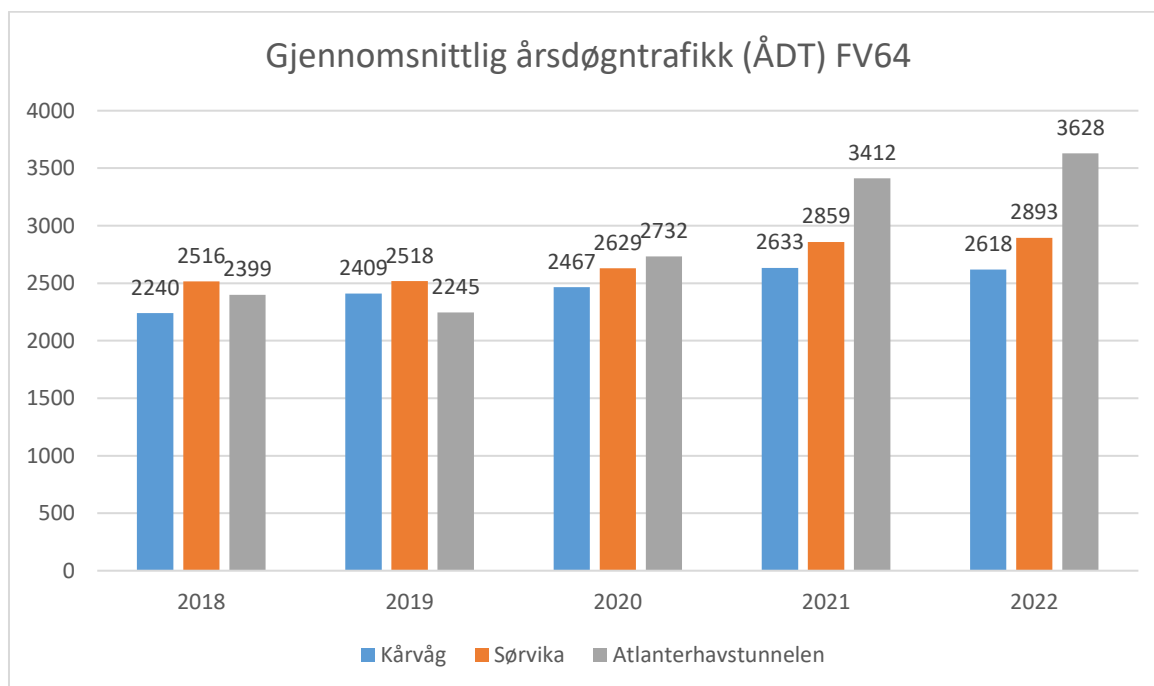
Figur 16. Utvikling i antall registrerte viltpåkjørsler i Averøy kommune i perioden 2012-2022. (Kalenderåret fra og med 1.januar til og med 31.desember.)

Figuren viser utviklingen av registrerte påkjørsler de siste 11 årene for artene rådyr, hjort, elg, grevling, rev og oter samt totalt antall viltpåkjørsler for alle disse viltartene.

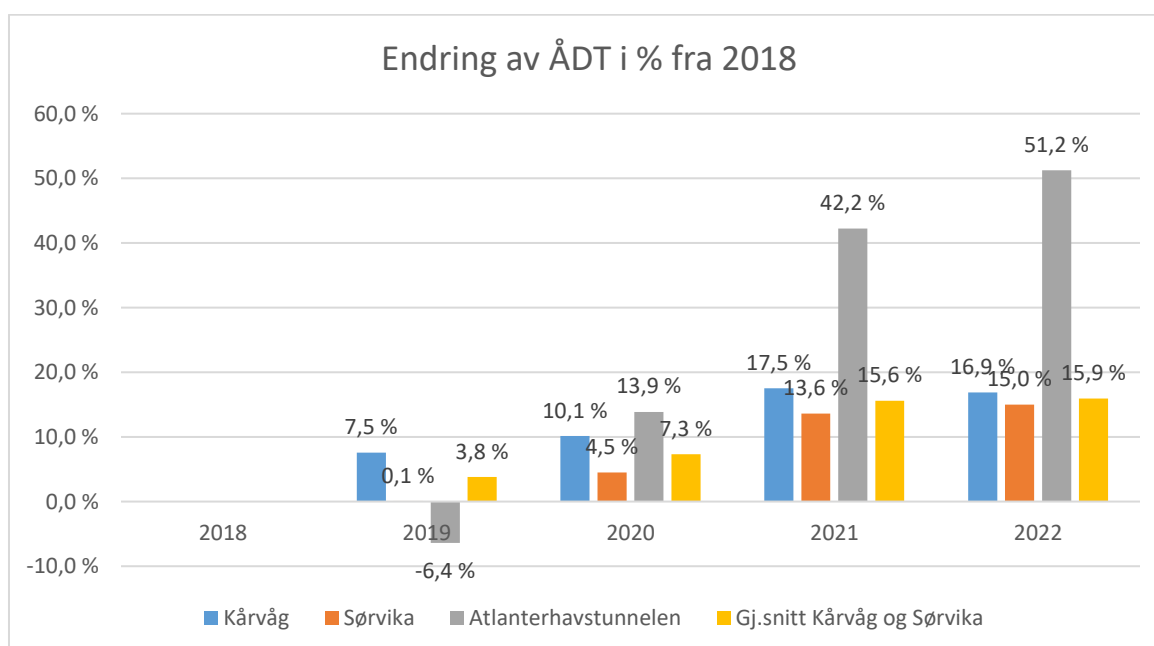
Utvikling i trafikkmengde

Trafikkmengde måles som årlig gjennomsnittlig årstdøgns trafikk (ÅDT). I Averøy har Statens vegvesen tre målestasjoner, i Atlanterhavstunnelen, i Sørвика og ved Utheim skole på Kårvåg.

Det er gode data fra målestasjonene i Sørвика og på Kårvåg fra 2018. For Atlanterhavstunnelen er det data helt tilbake til 2010.

Figur 17. Gjennomsnittlig årstdøgns trafikk (ÅDT) på målestasjonene Kårvåg, Sørвика og Atlanterhavstunnelen i årene 2018-2022. Kilde: Statens vegvesen.

Figur 18. Prosentvis endring i gjennomsnittlig årstdøgns trafikk (ÅDT) på målestasjonene Kårvåg, Sørвика og Atlanterhavstunnelen på FV64 fra året 2018.

Figurene viser endringene i gjennomsnittlig årsdøgntrafikk på de tre målestasjonene på FV64 i Averøy. I figur 18 vises den prosentvise årlige endringen fra året 2018 som utgangspunkt. Målestasjonene på Kårvåg og i Sørvika har hatt en jevnere utvikling enn målingene i Atlanterhavstunnelen. Gjennomsnittet for økningene i Sørvika og på Kårvåg fra 2018 til 2022 er på 16%. I Atlanterhavstunnelen har økningen vært på 51% i samme tidsperiode.

Endringer i antall viltpåkjørsler sammenlignet med økning i trafikkmengde

Antallet viltpåkjørsler gjennom et år avhenger av flere faktorer. Antallet vilt i bestandene og trafikkmengde er sannsynligvis de viktigste faktorene som påvirker antallet viltpåkjørsler.

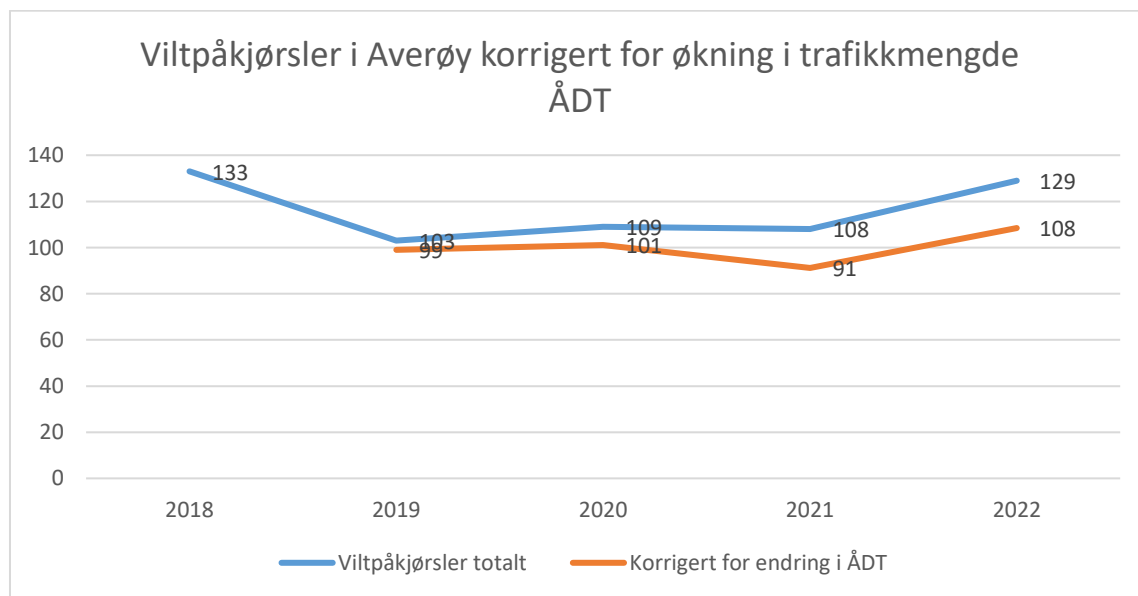
Det er derfor interessant å beregne hvor stor endringen i trafikkmengden som har vært de siste årene som kan ha påvirket antallet viltpåkjørsler.

Det vurderes slik at tallene for målestasjonene på Kårvåg og Sørvika representerer det beste grunnlaget for å kunne si noe om trafikkøkningen i Averøy som påvirker antallet viltpåkjørsler best. Antallet passeringer i Atlanterhavstunnelen er påvirket av kjøring til og fra boligområdene i Sveggen, Øksenvågen, Panorama og andre som ligger relativt nært tunnelen. I disse områdene er det relativt lavt antall viltpåkjørsler.

I den videre sammenligningen brukes det et gjennomsnitt for endringene i ÅDT for Kårvåg og Sørvika.

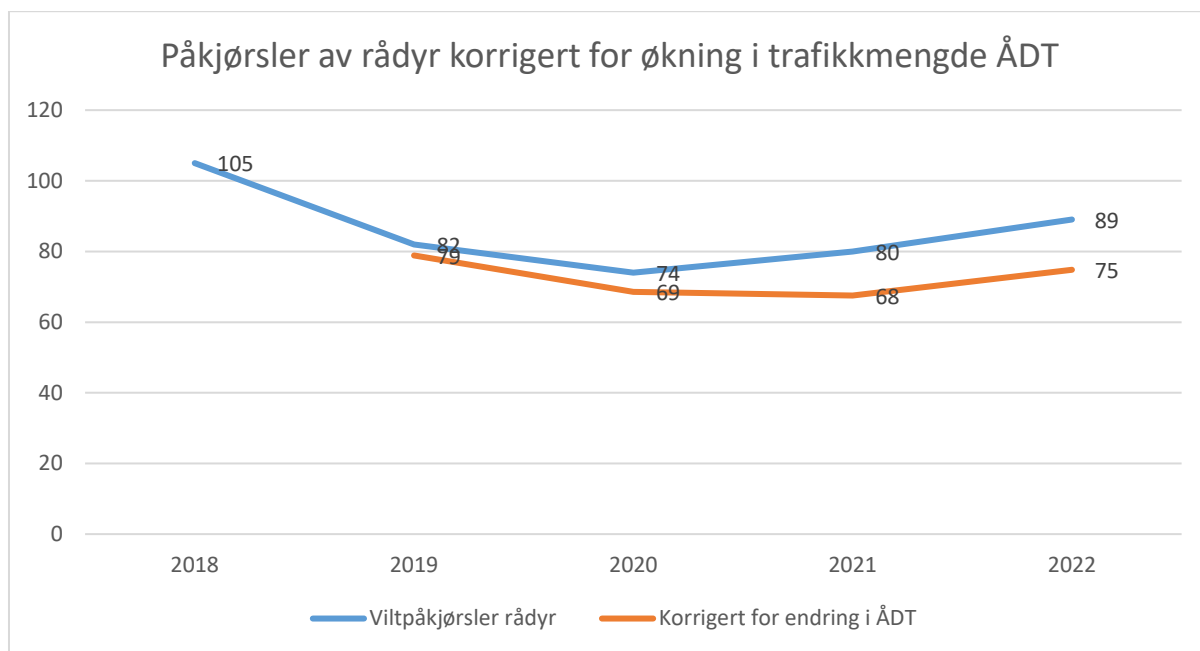
Det forutsettes at en kan anta at økning i trafikken er linjert med økningen i viltpåkjørsler, forutsatt en konstant viltbestand. Det vil si at en økning av trafikkmengde på f.eks. 10% vil medføre en 10% økning i antall viltpåkjørsler.

Ut i fra figur 18 ser en at fra 2018 til 2022 kan trafikkøkningen forklare 16% av endringene i det totale antallet viltpåkjørsler.

Figur 19. Antall viltpåkjørsler i Averøy i årene 2018-2022 korrigert for en gjennomsnittlig endring i ÅDT på målestasjonene Kårvåg og Sørvika på FV64.

Figur 19 viser at trafikkøkningen fra 2018 til 2022 tilsvarer 4 flere påkjørsler i 2019, 8 flere i 2020, 17 flere i 2021 og 21 flere viltpåkjørsler i 2022.

Figur 20. Antall påkjørsler av rådyr i Averøy i årene 2018-2022 korrigert for en gjennomsnittlig endring i ÅDT på målestasjonene Kårvåg og Sørvika på FV64.

Figur 20 viser at trafikkøkningen fra 2018 til 2020 tilsvarer 3 flere rådyrpåkjørslar i 2019, 5 flere i 2020, 12 flere i 2021 og 14 flere rådyrpåkjørslar i 2022.

Kommunale ettersøk av påkjørt, sykt eller skadet vilt

I henhold til Viltloven med forskrifter har kommunen ansvar for avliving og evt. ettersøk når storvilt er alvorlig skadet i forbindelse med påkjørsler i trafikken eller er skadet eller sykt av andre årsaker. Kommunen har også et ansvar i situasjoner der storvilt er skadeskutt under ordinær jakt og som ikke finnes i løpet av første dag, evt. når jaktlaget har utført sin ettersøksplikt uten å finne det påskutte dyret.

Ved årsskiftet 2019/2020 utlyste Averøy kommune en tilbudskonkurranse for utføring av offentlige ettersøk. 3 foretak fikk avtale/kontrakt gjeldende i fire år fra 1.april 2020.

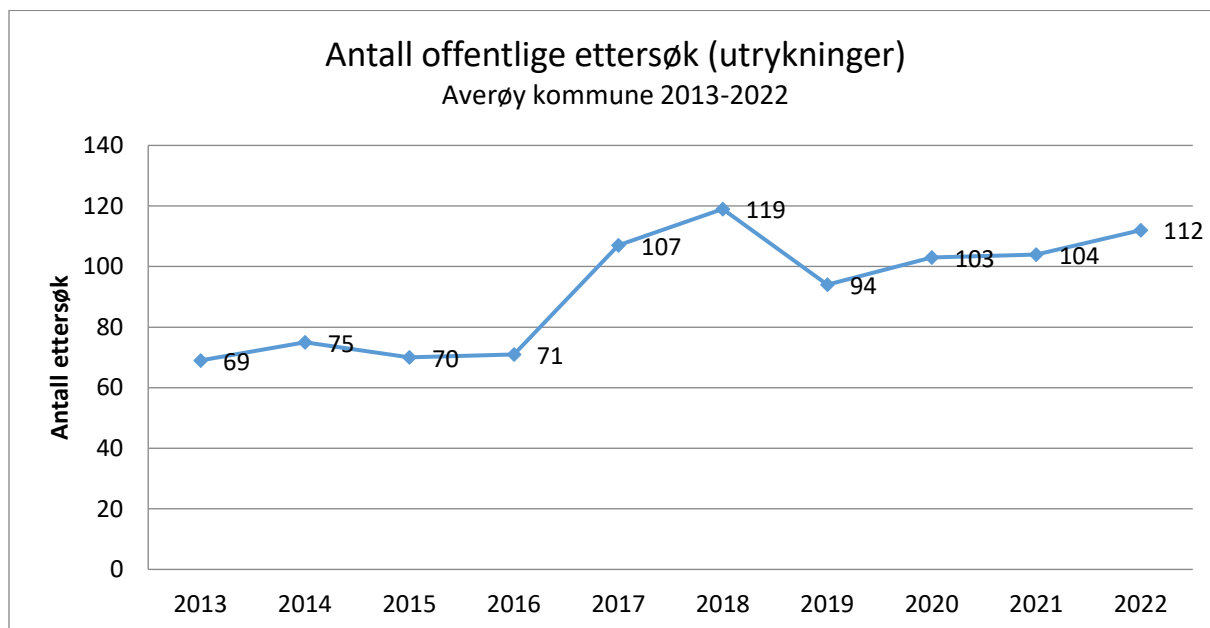
Hvert foretak/ ekipasje består av en ettersøksjeger som har videregående kurs i ettersøk, kurs i arbeidsvarsling, godkjent ettersøkshund, skilt, synlighetsklær, forsikringer, egnet bil og annet utstyr som behøves for utføre slikt arbeid.

De 3 ettersøksjegerne inngår i en vaktturnus der det alltid er en ettersøksjeger på vakt klar til å rykke ut 24 timer i døgnet 365 dager i året. Etter endt oppdrag blir informasjon og kartfesting av hver enkelt påkjørsel registrert i Hjorteviltregisteret.

Kommunen har laget en arbeidsvarslingsplan som er godkjent av Statens vegvesen. Ved påkjørsler av vilt hvor det skal iverksettes ettersøk setter ettersøksjegerne opp skilt i henhold til denne planen før ettersøket påbegynnes. Det er også en egen instruks for utføring av offentlige ettersøk i Averøy kommune.

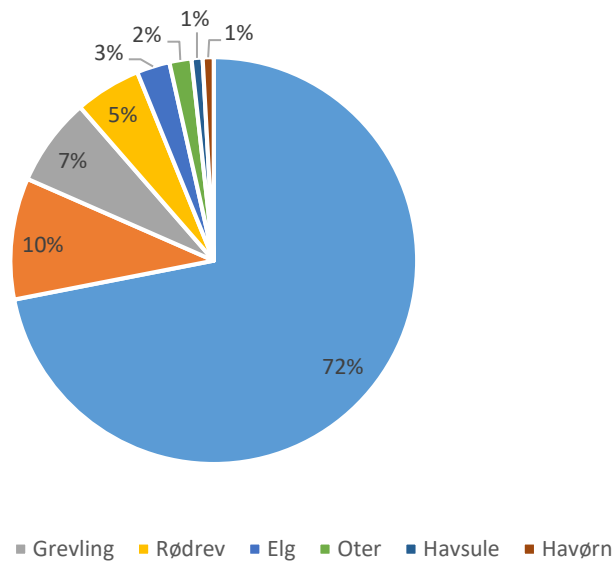
Bilførere som kjører på vilt har en lovpålagt plikt å varsle politiet (tlf 02800). Dersom det påkjørte viltet ikke ligger dødt på stedet ringer politiets operasjonssentral til vår vakttelefon og ettersøksjegeren som har vakt rykker ut til skadestedet. Dersom dyret er dødt varsler politiet veimeldingssentralen som igjen varsler vegvesenets kontraktør (Mesta) for fylkesveiene. Ved døde dyr på kommunale veier varsler politiet kommunen.

De kommunale ettersøksjegerne utfører også oppdrag der det observeres alvorlig skadde dyr, samt syke dyr, f.eks. rev med skabb.

Figur 21. Antall utførte kommunale ettersøksoppdrag. Averøy kommune i perioden 2013 – 2022.

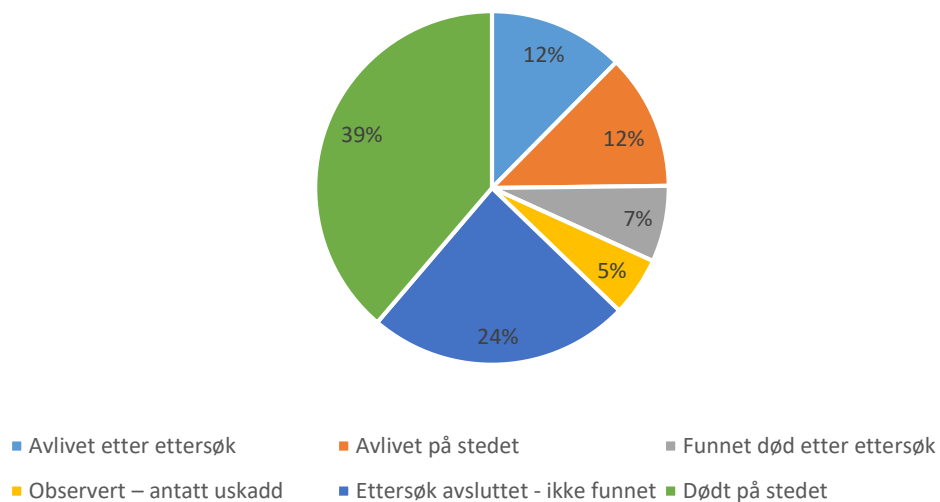
Utrykninger av ettersøksjegere fordelt på viltarter i 2022

Figur 22. Utrykninger av kommunale ettersøksjegere i Averøy kommune i 2022, prosentvis fordeling på viltarter.

I 2022 var 72% av utrykningene var på rådyr, 10% på hjort, 7% på grevling, 5% på rev, 3% på elg, 2% på oter, og 1% på hver av havsule og havørn.

Utfall av registrerte viltpåkørsler 2022 N=129

Figur 23. Utfall av viltpåkørsler i prosent. Averøy kommune i perioden 01.01.-31.12.2022.

4 av 10 påkørsler av vilt i trafikken ender med at dyret dør på stedet.

4 av 10 påkørsler ender med at dyret enten blir avlivet på stedet eller under ettersøket, blir funnet dødt under ettersøket eller blir observert og antatt uskadd.

2 av 10 påkørsler ender med at ettersøket avsluttes uten at en kommer innpå dyret. Under ettersøket er det vanligvis ingen tegn til at disse dyrene er alvorlig skadet.

Kommuner der det er adgang til jakt etter elg og/eller hjort skal etablere et kommunalt viltfond. Bruken av viltfondet reguleres av *Forskrift om kommunale og fylkeskommunale viltfond og fellingsavgift for elg og hjort*.

Tabell 11. Regnskap for viltfondet i Averøy kommune 01.01.2022 - 31.12.2022

INNTEKTER	
Fellingsavgifter hjort 2021	170370
Kommunal overføring	314000
Tilskudd fra Miljødirektoratet for uttak av CWD-prøver	9000
	493370
UTGIFTER	
Ettersøk (kjøp av tjenester)	387317
Vakttelefon ettersøk	1073
Tilskudd til storvaldene	13000
	401390
Mva innbetalt	97098
Mva refundert	-97098
	Overskudd 2022
	91980
Tilbakeført kommunal driftsbudsjett	-91980
Totalt brukt av kommunalt driftsbudsjett	222020
Inngående beholdning 01.01.2022	0
Utgående beholdning 31.12.2022	0

12. Sykdommer og flått

Flått

Skogflåtten har fire utviklingsstadier; egg, larve, nymfe og voksen. Etter at voksne hunnflåtter (3 år gamle) har sugd blod fra et vertsdyr, ramler de av og graver seg ned i strølaget på bakken hvor de legger egg. Utviklingen fra egg til voksen flått som igjen legger egg tar omtrent tre år. Flåtten suger blod en gang hvert år. Voksne hunnflåtter suger derfor sitt 3. måltid før hun legger egg.

En tett bestand av hjortevilt fører til at flåtten får større tilgang til vertsdyr, som igjen fører til en større bestand av flått. Den voksne flåtten, som er den mest vanlige aldersgruppen som bruker hjortevilt som vertsdyr, er vanligvis 2 eller 3 år gamle. Disse flåttene har tidligere i livet sannsynligvis sugd blod fra 2 andre vertsdyr, gjerne smågnagere, piggsvin, ekorn eller småfugl. Det er viktig å ha klart for seg at flått suger blod av alle typer pattedyr og fugler, ikke bare hjortevilt.

En evt borreliasmitte som den voksne flåtten kunne ha fått har den fått fra tidligere vertsdyr, - før den evt. suger blod fra hjortevilt. Selv om den voksne hunnflåtten er borreliasmittet vil ikke eggene hun legger være smittet. Små flått som blir klekket fra egg har ikke med seg borreliasmitte. Hjortevilt og andre drøvtyggere er immune for borreliasmitte og fører ikke borreliasmitte over på flått.

Konklusjonen fra forskning på dette området er at:

- En tett hjorteviltbestand fører til en større flåttbestand, men at andelen av flått som er smittet av borrelia er relativ liten.
- En glissen hjorteviltbestand fører til en lavere flåttbestand, men at andelen flått som er smittet av borrelia er relativ høy.
- En tett hjorteviltbestand medfører derfor ikke nødvendigvis at antallet flått som er smittet av borrelia blir større.

Flått er en art som kan ha med seg sykdommer som kan smitte dyr og mennesker, for eksempel sjodogg på drøvtyggere. Sjodogg er av Mattilsynet kategorisert som en C-sykdom.

Skrantesjuka CWD

Skrantesyke (Chronic Wasting Disease CWD) er en prionsykdom som første gang ble påvist i Norge i mars 2016 på tre villrein innenfor Nordfjella villreinområde.

I 2016 kom en forskrift som satte begrensninger for foring av hjortevilt, samt forbud mot saltslikkesteiner og flytting av levende hjortevilt.

En annen variant av sykdommen, som ikke er ansett som smittefarlig, benevnt som atypisk cwd, er blitt påvist på noen elger samt på en hjort i Gjernes. Felles for disse er at det er gamle dyr.

Siden funnet av CWD i 2016 er det tatt prøver av mer enn 160 000 hjortevilt i Norge. I 2022 ble det testet 17500 hjortedyr for cwd. Det ble påvist klassisk cwd på ei villreinsimle på Hardangervidda, samt at det ble påvist tre tilfeller av atypisk cwd. I Averøy ble det i 2022 tatt cwd-prøver av 26 hjortevilt, alle negative.

I perioden 2016 -2022 er det i Averøy tatt 175 cwd-prøver av hjortevilt, alle negative.

Ved forrige saksbehandling om målsetting for hjorteviltbestandene i Averøy kom det innspill fra Paula Engvik, Knut Engvik og Svein Erik Sjørdal vedrørende flottbårne sykdommer på mennesker og dyr. Innspillet ble oversendt kommunelegen og Mattilsynet som myndigheter på folkehelse og dyrehelse med følgende spørsmål:

1. Er de sykdommer og forhold nevnt i innspillet særegent for Averøy ved at disse er overrepresentert i Averøy kommune sammenlignet med andre kommuner i Møre og Romsdal, evt. i vestlandsfylkene?
2. Hvordan vil en reduksjon av hjorteviltbestandene påvirke forekomsten av disse sykdommene? Er det en lineær sammenheng slik at f.eks. en halvering av antall hjortevilt vil medføre en halvering av de nevnte sykdomsutbruddene?

Svar fra Kommunelege/smittevernlege datert 02.05.2017:

Ang Human anaplasnose: Viser til artikkelen i Tidsskrift for den norske legeförening som Engvik, Engvik og Sjørdal referer til. I perioden 2005-2007 er det blitt påvist 7 pasienter med human anaplasnose i Norge. Det testetes ca 300 prøver årlig og antallet smittende personer i Norge kan være høyere. Det er videre ikke rapportert om dødsfall i Europa og de fleste tilfellene er rapportert å være selvhelbredende. Det er lite forskning på sykdommen og det vil derfor være vanskelig å dra sikre konklusjoner fra dokumentasjonen. Ang TBE-virus i Møre og Romsdal: Viser til Folkehelseinstituttet sine informasjonssider. I følge FHI er det bekreftet 97 smittede i Norge av TBE i perioden 1994-2015. Jeg kan ikke finne tall som dokumenterer påstanden om at det smittes 30 personer årlig i Møre og Romsdal. Tallet er også betydelig høyere enn de 100 som er smittet i Norge på 11 år. Alle smittende i Norge fikk sykdommen i kyststrøk av Buskerud, Agder, Vestfold og Telemark. Folkehelseinstituttet anbefaler vaksine til personer som har høy risiko for flåttbitt i kyststrøk av Buskerud, Telemark, Vestfold og Agder. Dersom bedriftshelsetjenesten som det refereres til anbefaler vaksine for alle skogsarbeidere i Averøy, vil dette være ut over Folkehelseinstituttets anbefalinger.

Ang borreliose: Fra 1991 er systemisk borreliose en meldepliktig sykdom. I 2015 var det 425 tilfeller i Norge. I Møre og Romsdal er det meldt om 21-64 personer med nevroborreliose i perioden 2009-2015. Smitterisikoen er svært lav dersom flåtten fjernes i løpet av 24 timer. Borrelia med utslett i huden er ikke det samme som nevroborreliose og utslettet behandles med antibiotika. Det er svært gode prognoser på sykdommen. Det refereres til at det er påvist 2 personer med borreliose. Det vil være for få til at man kan dra en konklusjon fra dette.

Jeg kan ikke se at hjorteviltforvaltningen har konsekvenser i form av økte helseutfordringer i Averøy kommune.

Mvh

Per Arild Strand

Smittevernlege

Svar fra Mattilsynet datert 01.06.2017:

Jeg viser til deres henvendelse angående tetthet av hjortevilt og økt risiko for flåttbårne sykdommer i Averøy.

Samspillet mellom tetthet av hjortedyr og flåttbårne sykdommer er komplisert og usikkert.

En mangler fortsatt mye kunnskap om spredning av sykdom i forhold til tetthet av dyr, klima og menneskelig aktivitet. Det en antar med svært stor sikkerhet er at en stor bestand av hjortedyr vil opprettholde en stor bestand av flått. Dette vil i det minste indirekte øke risikoen for flåttbårne sykdommer ved at det er flere flått som kan være bærere av ulike virus, bakterier og encella parasitter og dermed øke risikoen for smitte til mennesker.

Sammenhengen mellom størrelsen på hjortestammen og risikoen for sykdom hos mennesker er neppe lineær. Hjortevilt beveger seg ofte etter faste stier hvor også flåtten oppholder seg. I områder hvor hjorten beiter og oppholder seg mer sporadisk vil muligens flåttbestanden være lavere. Menneske som holder seg til faste turstier har mindre risiko for å få flått på seg enn de som beveger seg i tett skog og langs ruter hjorten ferdes i.

Sist vinter har det blitt rapportert svært store flokker med hjort mange plasser i Nordmøre og Romsdal. Behovet for å holde hjortestammen på et lavere nivå enn dagens, er nødvendig på grunn av andre årsaker enn spredning av flått og flåttbårne sykdommer. Store tettheter av dyr medfører flere svake og små dyr, stor parasittbelastning og økt risiko for spredning av andre dyresykdommer, inklusive zoonoser (sykdommer som kan smitte mennesker).

For ytterligere info kan dere kontakte Bjørnar Ytrehus ved Norsk institutt for naturforskning (NINA) eller Kjell Handeland ved veterinærinstituttet.

mvh

Jan Pêter Valde

Veterinær

Mattilsynet avdeling Nordmøre og Romsdal

13. Innkomne innspill

Det er innkommet fire innspill innen fristen som var satt til 15.mars. I flere av innspillene beskrives forhold som ikke er relevante eller konkrete i denne saken, disse blir ikke videre kommentert eller hensynstatt. Vurdering av innspillene vil bli gjort i kapittel 13 og 19.

Felles uttalelse fra Averøy landbruksråd, Framsida Storvald, Rånes-Kvernes storvald og Vestsida jaktområde

Averøy Landbruksråd ønsker med dette å gi følgende innspill til målsetningen med hjorteviltforvaltningen 2024-2029.

Hjort: En bestandsstørrelse som er tilnærmet konstant ved et jaktuttak på mellom 135 og 170 skutte hjort pr år, forholdet mellom koller og bukker skal i sett hjort registreringene ligge mellom 1,0 -2,0 koller pr bukk.

Rådyr: En halvering av rådyrbestanden slik at antall påkjørsler av rådyr i trafikken reduseres ned mot 40 påkjørsler pr år. Anbefalt uttak av rådyr er maksimalt 35% bukk og minimum 40% kalv.

Elg: En bestandsstørrelse som for elg som er tilnærmet konstant ved et jaktuttak på 2-4 skutte elg pr år. Kjønnforholdet i sett elg- registreringene skal ligge på mellom 1,0-1,5 kyr pr okse.

Averøy Landbruksråd mener at et slikt uttak vil gi en balanse som gjør at landbruksnæringen kan ha levelige vilkår, samtidig som vi bevarer viltressursene på en god måte. De senere års økte avskyting kan se ut til å ha brakt oss nærmere målsetningen fra 2017-2024, og vi antar at denne kan oppnås.

Minsteareal:

Minstearealet for hjort ønskes satt til 900 daa pr fellingstillatelse, da det antas at målet i gjeldende forvaltningsplan er oppnådd innen 2024.

Minstearealet for rådyr ønskes videreført med 150 daa pr fellingstillatelse, målsettingen for rådyrforvaltning ser ikke ut til å kunne oppnås innen 2024 og må om mulig intensiveres i enkelte områder.

Minstearealet for elg ønskes satt til 32000 daa pr fellingstillatelse og vi mener de fire storvaldene på Averøy bør utgjøre ett felles vald for felling av elg.

Averøy Landbruksråd - bestående av: Averøy Bondelag, Averøy produsentlag, Averøy Bonde og småbrukerlag, Nortura og Molde og Hustadvika Skogeierlag,- stiller seg bak dette innspillet sammen med Framsida Storvald, Rånes -Kvernes storvald og Vestsida storvald.

Averøy Landbruksråd

Leder: Bjørn Erik Rånes

Innspill fra Nordsida storvald

Nordsida storvald har følgende innspill vedr. ny målsetting om forvaltning av hjortevilt for neste periode samt for ny forskrift om minsteareal for jakt på hjortevilt.

Målsetningen til Averøy kommune på 135 – 170 skutte dyr pr år ser ut til å være oppnådd innen 2024 - storvaldet ønsker derfor at minsteareal pr dyr skal økes til 1000 da pr fellingstillatelse.

Minstearealet for rådyr ønskes videreført med 150 da pr fellingstillatelse. Målsetning for rådyrforvaltningen må ses i forhold til de ulike områdene på Averøya da det er store variasjoner fra sted til sted, enkelte steder er den kraftig redusert, andre steder ikke.

Elg bør inn igjen i forvaltningsplanen og uttak bør være på 1-3 dyr pr år i henhold til gjeldende minsteareal. Da kan vi også få kartlagt sette dyr via registrering av jegere i hjorteviltregisteret.

Vårtelling av hjort: Her må det settes klare retningslinjer fra kommunalt hold for når og hvordan dyr skal telles og dette rapporteres.

Ønsker at kommunen hensyntar og vektlegger rapporten «innspill til forskrift om minsteareal for hjortevilt i Averøy kommune» utarbeidet av Stig Omholt. Denne er sendt kommunen høsten 2021 og vedlagt er en oppsummering av rapporten datert 21.09.21.

Styret i Nordsida storvald, Håkon Midtflå Trine Sæther Bjørn Inge Gaupset Atle Vebentad Odd Jonny Sørvik

Innspill fra Møre og Romsdal Bondelag

Viser til invitasjon til innspel.

Før saksbehandlingen startar blir det no invitert til innspel, med målsetjing om at framlegg til målsetjing og minsteareal kjem på høyring sommaren 2023, slik at kommunestyret kan fatta endeleg vedtak seinast 15.3.2024.

Målsetjinga er styrande både for den kommunale og private hjorteviltforvaltninga, slik som fastsetjing av forskrift om minsteareal, utarbeiding og godkjenning av bestandsplanar og tildeling av fellingstillatelsar.

Våre kommentarar og innspel:

1. Vi må særleg minna om §1 (formål) i Forskrift om forvaltning av hjortevilt, der det m.a. heiter at:

- Det skal legges til rette for en lokal og bærekraftig forvaltning med sikte på nærings- og rekreasjonsmessig bruk av hjorteviltressursene.
- Forvaltningen skal videre sikre bestandsstørrelser som fører til at hjortevilt ikke forårsaker uakseptable skader og ulemper på andre samfunnsinteresser.

Når no målsetjinga for forvaltning av hjortevilt og forskrift om minsteareal skal evaluerast er det naturleg å bruka dei formål som er nevnt i Forskrift om forvaltning av hjortevilt som målestokk for måloppnåing i den lokale forvaltninga av hjortevilt.

2. Vår vurdering knytt til det som er nevnt i pkt 1 er at måloppnåinga i eksisterande forvaltningsplan for Averøy er bra og at det er på plass ei god organisering som utgangspunkt for forvaltninga.

Det største avviket i eksisterande forvaltningsplan er knytt til manglande måloppnåing i forhold til å ha bestandsstørrelsar som ikkje fører til uakseptable skader og ulemper på andre samfunnsinteresser. Dette gjeld særleg hjort og rådyr. I den nye forvaltningsplanen må det difor, for å hindra uakseptable skader og ulemper, leggjast inn verkemidlar som vesentleg kan redusera bestandsstørrelsane av hjort og rådyr.

3. Nevnte skader på andre samfunnsinteresser er klart dokumenterte. Skadene er særleg knytt til beiteskader på innmark, skog og hage, men også i form av trafikkpåkjørslar. Samla utgjør dette samfunnsmessige tap som på ingen måte er forenleg med målsetjinga for hjorteviltforvaltninga.

4. Det må difor innførast tiltak som fører til at stammene av hjort og rådyr kjem ned på eit nivå som gjer at særleg beiteskader på innmark og skog vert vesentleg redusert. Skadene må ned på eit nivå som er akseptable for det aktive landbruket.
5. Det bør vidare vera eit mål at stammene av hjort og rådyr kjem ned på eit nivå som gjer at antal viltpråkjørslar blir halvert.
6. Ut frå slik situasjonen er i dag må det gjennom den nye forvaltningsplanen leggjast inn tiltak som fører til at bestandane av hjort og rådyr i Averøy kommune blir halvert i løpet av neste forvaltningsperiode.
7. Det å redusera minstearealet ytterlegare vil vera eitt av tiltaka som må brukast.
8. Dei utfordringane som no er gjeldande for Averøy er, i større og mindre grad, gjeldande for heile Vestlandet. Vi registrerer at det no blir tatt overordna forvaltningsmessige grep som skal bidra til å kunne redusera hjorteviltbestandane og medfølgjande skader særleg på Vestlandet. Vårt innspel er i samsvar med dette.

Lykke til!

Med venleg helsing Konrad Kongshaug Atle Frantzen

Innspill fra Naturvernforbundet i Møre og Romsdal

Naturvernforbundet vil be om at kommunen gjer undersøkingar knytt til beitetrykk for å få eit grunnlag for forvaltninga av hjortedyra i Averøy kommune.

I mange kommunar i Møre og Romsdal skjer det noko med skogen, og det har ein samanheng med hjorteviltbestanden.

Endringa i skogen er eigna til at vi får eit treslagsskifte i heile området der hjortedyra oppheld seg om vinteren.

Vi har spurd forskar Erling Meisingset for nokre år sidan om kor stort beitetrykket i skogen eigentleg er. Vi fekk eit enkelt svar som var greitt nok: Beitetrykket har vore like stort i tidlegare tider. Dette svaret har vi grunna på ein tiårs tid.

Observasjonar frå skogen

Vi har vore i skogen mange stader i Møre og Romsdal dei siste åra. Vi ser no at skogen ser ut til å utvikle seg forskjellig i ulike område, og at hovudforskjellen truleg skuldast hjortevilt. I område der hjortedyra i hovudsak er borte om vinteren ser vi ikkje så veldig store endringar.

I vinterbeiteområda ser vi tydelege teikn på treslagsskifte. Dette ønskjer vi å seie noko meir om.

Alm

Alm finst først og fremst i edellauvskog. Det normale for Nordmøre noko tilbake var at det fanst alm i alle aldrar. Dvs. store, gamle og ofte hole tre, svært ofte styva, mellomstore tre, typisk 20-80 cm i tverrmål og små tre, frå spirar av året til tverrmål på 20 cm.

I store område finn vi ikkje lenger alm i storleik 50 cm høg til 20 cm tverrmål. Alm lågare enn 50 cm er dessutan prega av at dei har vore beita kvar vinter. Desse småtrea lever, så dei blir registrert på artskart, om det er nokon som registrerer. Men det manglar nokre årgangar, truleg minst 30. Det er omtrent ikkje rekruttering i form av individ som blir til tre og får frø.

Samtidig ser vi ein sterk tendens til at større alm er utsett for borkgnag. Det skjer ikkje kvar vinter, men ganske ofte.

Resultatet er at mange halvstore tre tørkar på rot. Etter at styvinga tok slutt vil også dei få store trea svært ofte døyd før dei blir gamle og hole, fordi dei velter. Både alm og ein del artar som lever i lag med alm er raudlista.

ROS-artane

Rogn, osp og selje blir nemnt som ROS-artane. Dei har det til felles at dei har bork som er noko rik. Dei er blant treslaga som først blir beita og dei blir ganske hardt beita. Det er store område der desse tre treslaga er representert ved individ opp til 50 cm høgde og over 20 cm i tverrmål. Dei små trea har vore beita mange vintrar. Dei store trea har ofte store skadar etter borkgang og er døydande. Minst 30 årgangar er heilt borte. Skog utan rogn, osp og selje vil mangle noko heilt vesentleg. Det er truleg mange andre artar som har eit samspel med desse.

Andre artar

Vi ser at hassel blir beita ein del stader. Vi ser at platanlønn blir beita i område der ROS-artane er borte, og vi ser etter kvart også gråor med beitespor. Når gråor blir beita, då er det betydeleg beitepress. Elles finn vi område der einer blir beita hardt. Furu blir særleg beita av elg, men får skader der det ikkje går elg også. Vi ser også beiting på gran. I granplantefelt kan ein ofte sjå feiemerke etter hjortedyr. Viss ein først skal ha gran i Møre og Romsdal, så er det ikkje meining i at rotstokken blir tatt av råte.

Kva er det vi ser?

Meisingset har rett. Beitepresset kan ha vore endå større før. Samtidig ser vi altså ei endring der alm, rogn, osp og selje er i ferd med å forsvinne ut av den norske skogen. Den vesentlege faktoren er at dei dyra som går i utmarka no er der heile året. Husdyra beita på sommaren og beita gras og urter. Hjortedyra som er der om vinteren også, og dei tar ut næring i form av bork og treverk.

Blåbær

I ein del område der hjortedyra står om vinteren så blir blåbæra beita. Nokre stader ganske forsiktig, andre stader heilt ned til mosen. Det er fleire enn hjortedyra som beiter blåbær. Kva skal dei ete i framtida?

Averøy

Trekka vi har nemnt ovafor er ganske generelle og noko variable. Likevel er det slik at kommunar som ikkje har tydelege preg slik som nemnt må vere unnatak. Vi har gått for lite i skogen i Averøy med tanke på å setje ein diagnose. Forvaltinga i Averøy kommune må skaffe nødvendig dokumentasjon.

Forvaltinga sitt ansvar

Kommunen skal sjå til at hjortevilt og anna natur har det i samsvar med naturmangfaldlova §§ 4 og 5. Dvs. at både artane og økosystema har det greitt. Naturvernforbundet ventur at kommunen no gjer undersøkingar for å klarlegge det faktiske beiteuttaket, slik at ein kan fastslå kva som er rett bestand ut frå at skogsartar ikkje skal forsvinne. Viss bestanden for t.d. ROS-artane ligg ein del under det ein må rekne som normalt, må ein redusere hjorteviltbestanden til godt under det som normalt er rett nivå, til ROS-artane er tilbake som normalt.

Andre faktorar

Hjorteviltet har i liten grad naturlege fiendar i Averøy kommune. Av dei store rovdyra er det berre gaupe som kan ha ein førekomst, men det kan vere lenge i mellom, og gaupa blir nok oftast skote ved første høve. Det tyder at hjorteviltbestanden sin produksjon må takast ut ved jakt. Som ein kommunepolitkar i Tingvoll sa for nokre år sidan, reduksjon av hjorteviltbestanden med hjelp av bil er ei dårleg løysing for alle.

Konklusjon

Reduser bestanden så mykje som mogleg. Vi er ikkje redde for at ein ikkje skal klare å auke bestanden igjen om det er det som skulle bli behovet seinare. Vi veit at hjorteviltforvaltninga kan dette med å auke bestanden. Eksamen er bestått, det er ikkje nødvendig å prove ytterlegare.

Helsing

Øystein Folden

Fylkessekretær

Sammendrag av innspill

	Averøy landbruksråd, Framsida Storvald, Rånes- Kvernes storvald og Vestsida jaktområde	Nordsida storvald	Møre og Romsdal Bondelag	Naturvernforbundet i Møre og Romsdal
Hjort - Bestandsstørrelse	En bestandsstørrelse som er tilnærmet konstant ved et jaktuttak på mellom 135 og 170 skutte hjort pr år		Halvering av bestandsstørrelse – halvering av antall påkjørsler	Redusere bestanden så mye som mulig
Hjort -bestandssammensetning	Forholdet mellom koller og bukker skal i sett hjort registreringene ligge mellom 1,0 -2,0 koller pr bukk.			
Rådyr -Bestandsstørrelse	En halvering av rådyrbestanden slik at antall påkjørsler av rådyr i trafikken reduseres ned mot 40 påkjørsler pr år		Halvering av bestandsstørrelse – halvering av antall påkjørsler	Redusere bestanden så mye som mulig
Rådyr bestandssammensetning	Anbefalt uttak av rådyr er maksimalt 35% bukk og minimum 40% kalv.			
Elg - bestandsstørrelse	En bestandsstørrelse som er tilnærmet konstant ved et jaktuttak på 2-4 skutte elg pr år	Uttak bør være på 1-3 dyr pr år		Redusere bestanden så mye som mulig
Elg - bestandssammensetning	Kjønnsforholdet i sett elg-registreringene skal ligge på mellom 1,0-1,5 kyr pr okse.			
Hjort - minsteareal	900 dekar	1000 dekar		
Rådyr - minsteareal	150 dekar	150 dekar		
Elg - minsteareal	32 000 dekar			

14. Vurdering av målsetting

Hjort

Bestandsstørrelse

Innspill:

	Averøy landbruksråd, Framsida Storvald, Rånes-Kvernes storvald og Vestsida jaktområde	Nordsida storvald	Møre og Romsdal Bondelag	Naturvernforbundet i Møre og Romsdal
Hjort - Bestandsstørrelse	En bestandsstørrelse som er tilnærmet konstant ved et jaktuttak på mellom 135 og 170 skutte hjort pr år		Halvering av bestandsstørrelse – halvering av antall påkjørsler	Redusere bestanden så mye som mulig

Hjortebestandens positive følger

Hjorten står for det desidert største kjøttutbyttet av hjorteviltartene i Averøy med ca. 7,5 tonn hjortekjøtt pr år (150 skutte hjorter) til en verdi av ca. 670 000 kr. Settes en rekreasjonsverdi på det samme beløpet blir verdiene fordoblet. For en god del mennesker er tilgang på jakt en viktig del av livskvaliteten, og en av årsakene til at en ønsker å bosette seg i kommunen. Hjortejegerne dokumenterer hvert år flere tusen timer på hjortejakt, og er et viktig bidrag i et høstingsbasert friluftsliv.

Utfordringer mellom jakt som høstingsbasert friluftsliv og ordinært friluftsliv

I Averøy er det sterke tradisjoner på et høstingsbasert friluftsliv, både med fritidsfiske, jakt og til dels bær- og sopplukking. Dette har kommet i skyggen av det mer «urbane» friluftslivet der turgåing og «Stikkut» er dominerende.

For mange jegere blir jaktutøvelsen stadig vanskeligere fordi det anlegges stadig nye stier og løyper som fører til økt ferdsel. Dette er en utfordring med forstyrrelser av viltet det jaktes på, slik at viltet trekker ut av slike områder med høy ferdsel. Hjort er en art som er spesielt ømtålig for stadige forstyrrelser. Når det anlegges turstier inn i dag/hvileområdene for hjort vil det kunne føre til at hjorten til dels slutter å bruke området.

All jakt skal foregå på en sikkerhetsmessig forsvarlig måte, og når det anlegges stier og løyper på nye steder må jegerne i noen tilfeller slutte å jakte eller gjøre store endringer i jakten i disse områdene. I henhold til friluftsløven og allemannsretten er det fri ferdsel i utmark. Sagt på en folkelig måte medfører det at jegerne har «vikeplikt» mens turgåere og annet friluftsliv har «forkjørsrett». Jegerne må derfor hele tiden tilpasse og endre sin aktivitet og jaktutøvelse alt etter det som blir anlagt av turstier og styrt ferdsel.

Kostnader med hjortebestanden

For hjort er det skader på jordbruk som er den største ulempen. Skadeomfanget avhenger bl.a. av hvor stor hjortebestanden er lokalt. Landbruk Nordvest har beregnet et gjennomsnittlig tap på 320 kr/dekar i de kommunene de har hatt registreringer. Mange av disse kommunene har en betydelig større hjortebestand pr areal enn det er i Averøy. I 2020 var det i Averøy 18061 dekar jordbruksareal i drift. Det er beregnet at 4780 dekar jordbruksareal er ute av drift.

Det er ikke rapportert om skader på skog, og en kan gå ut i fra at skader på skog er beskjedne eller moderate, det samme med skader i hager.

Viltpåkjørsler er av et moderat/lavt omfang med et gjennomsnitt på 12 påkjørsler av hjort pr år de siste 5 årene. Dette tilsvarer ca. 40 000 kr pr år i utgifter til ettersøk.

Kunnskapsgrunnlag

Det er alltid ønske om best mulig kunnskap om forvaltning av hjorteviltet, og en skal så langt som mulig bestrebe seg for å finne ny kunnskap. Det hadde vært en stor fordel om vi hadde eksakte tall for

kroneverdier på tap av beite på innmark, kroner på tap i skogbruket og i hager, tall for dyrelidelser i forbindelse med hjortepåkjørsler, samt tall på beitegrad og evt. negativ eller positiv virkning på økosystem og naturmangfold. For å finne eksakte tall for dette må det, om det i det hele tatt er mulig, gjennomføres til dels store og omfattende forskning- og registreringsprosjekter. Kommunen har ikke på langt nær ressurser til å gjennomføre noe slikt, det er heller ikke kjent at noen andre kommuner har gjennomført alt dette.

Dersom en hadde dette tallmaterialet ville det likevel måtte brukes en viss grad av skjønn for å finne riktige størrelser på hjorteviltbestandene. For hjort koker det hele ned til hvor store beiteskader på innmarka som kan aksepteres av gårdbrukerne.

Vurdering av innspill

Ved forrige runde med fastsetting av målsetting og minsteareal i 2017 kom det en enstemmig uttalelse fra Averøy landbruksråd. Rådet består av representanter fra lokallagene av Bondelaget, Bonde- og småbrukarlaget, Melkeproduksjonslaget, Skoglaget samt representanter fra Averøy til Tine, Nortura og Felleskjøpet.

De foreslo å fortsatt redusere størrelsen på hjortebestanden slik at bestandsstørrelsen er tilnærmet konstant ved et gjennomsnittlig jaktuttak i kommunen på 136 til 170 skutte hjort pr år så snart som mulig og senest innen år 2023. Det vil si et mål om ett skutt dyr pr 800-1000 dekar i 2023. Det tilsier bortimot en halvering av hjortebestanden.

Landbruksnæringen ga med dette et tall for en størrelse på hjortebestanden som de kunne akseptere og leve med. Dette ble også vedtatt av kommunestyret som målsetting for størrelsen av hjortebestanden fra 2017-2023.

Averøy landbruksråd har gjentatt denne bestandsstørrelsen i sitt innspill til målsetting for 2024-2029. Innspillet er også underskrevet av de tre storvaldene Framsida storvald, Rånes-Kvernes storvald og Vestsida jaktområde. I 2022 ble 93% av skutte hjorter i Averøy skutt i disse tre valdene. De aller fleste gårdsbruk med husdyrproduksjon ligger i disse valdene.

Den felles uttalelsen er derfor å betrakte som en enighet og overenskomst om hjorteviltforvaltningen mellom landbruket og en stor majoritet av jaktrettshaverne i Averøy. Det er unikt at landbruksnæringen og jaktrettshaverne kan samarbeide på en slik måte og komme frem til en felles enighet om størrelsen på hjortebestanden.

Ved forrige runde med målsetting om hjortevilt i 2017 ble det vedtatt en kraftig reduksjon av hjortebestanden med tilnærmet en halvering av bestandsstørrelsen. Det er mulig at Møre og Romsdal bondelag ikke har fått med seg dette, da de ønsker en halvering av nåværende bestandsstørrelse, - noe som tilsier en ytterligere halvering av hjortebestanden. Det er all grunn til å tro at de lokale næringsutøverne i landbruket Averøy har den beste kunnskapen om lokale forhold. Det er de lokale gårdbrukerne som best kjenner hvor skoen trykker, og som er best til å vurdere egne behov.

Naturvernforbundet ønsker å redusere hjortebestanden så mye som mulig ut i fra naturmangfold i skogen. *Som de selv skriver: «Trekka vi har nemnt ovafor er ganske generelle og noko variable.. Vi har gått for lite i skogen i Averøy med tanke på å setje ein diagnose.»* Naturvernforbundet gir dermed uttrykk av at de ikke har lokal kunnskap om forholdene på Averøya.

En målsetting om en hjortebestand der det tas ut mellom 135 og 170 hjorter på et totalt areal på ca. 175 000 dekar er å betrakte som en relativ lav bestandsstørrelse. Slik sett kan det være lite å bekymre seg over når det gjelder hjortebaiting som angivelig skulle gå ut over naturmangfoldet.

Konklusjon:

Det er unikt at landbruksnæringen representert av Averøy landbruksråd og jaktrettshaverne i Framsida storvald, Rånes-Kvernes storvald og Vestsida jaktområde kan samarbeide og komme frem til en felles enighet om størrelsen på hjortebestanden.

Ut i fra en samlet vurdering foreslås det å opprettholde gjeldende målsetting om bestandsstørrelsen for hjort:

«En bestandsstørrelse for hjort som er tilnærmet konstant ved et jaktuttak på mellom 135 og 170 skutte hjort pr år.»

Kjønnsforhold og avskytingstrategi

Innspill:

	Averøy landbruksråd, Framsida Storvald, Rånes-Kvernes storvald og Vestsida jaktområde	Nordsida storvald	Møre og Romsdal Bondelag	Naturvernforbundet i Møre og Romsdal
Hjort -bestandssammensetning	Forholdet mellom koller og bukker skal i sett hjort registreringene ligge mellom 1,0 -2,0 koller pr bukk.			

Målsettingen om kjønnsforholdet i hjortebestanden var å oppnå et forhold mellom sette koller og sette bukker i sett-hjort-registreringene på mellom 1,0 og 2,0 koller pr bukk. Dette har vi oppnådd med 1,86 koller pr bukk i 2021 og 1,76 koller pr bukk i 2022.

Viltforskningen fått kunnskap om viktigheten av å ha en tilstrekkelig andel store hanndyr i bestanden. (Sæther, B.-E., Heim, M., Solberg, E.J., Jakobsen, K., Olstad, R., Stacy, J. & Sviland, M. 2001. Effekter av rettet avskyting på elgbestanden på Vega. NINA Fagrapport 049:1-39.)

En stor andel eldre hanndyr i bestanden fremskynder brunsten, gir tidligere kalving og dermed større og mer robuste dyr i bedre kondisjon. Det påvirker også kjønnsfordelingen av fødte kalver i retning av større andel hannkalver.

Det er derfor gitt indikasjoner på et kjønnsforhold i bestandene etter jakt som bør nærme seg i retning av 1:1 mellom hanndyr og hunndyr.

I NINA-rapporten «Avskytingsstrategier for elg og hjort: hva skal vi velge, og hva blir konsekvensene?» utgitt i september 2021 presenterer forskerne seks «pakkeløsninger» som kan brukes for å nå ulike mål for forvaltning av elg og hjort. Disse bygger på hvordan jaktuttaket og bestanden må formes for å nå forvaltningsmålet. Forskerne har undersøkt hvordan varierende kjønns- og alderssammensetning av de felte dyrene påvirker jaktutbytte (antall felte dyr, antall felte store hanndyr, mengde kjøtt høstet), jaktinnsats, skadepotensial og sammensetningen i den gjenværende bestanden.

«For hver av pakkene viser vi hva som er det overordnede forvaltningsmålet, og hvilken kjønnsrate og avskytingsstrategi (kjønns- og alderssammensetning av jaktuttaket) som er best egnet til å nå målet. I tillegg viser vi kostnaden ved de ulike valgene. Tanken er at forvaltningen her har muligheten til å velge den pakkeløsningen som best innfrir lokale ønsker, samtidig som de får en realistisk forståelse av hva de må ofre, sier seniorforsker Erling J. Solberg i Norsk institutt for naturforskning (NINA).»

Tabell 12. «Oppsummering av hovedelementene i ulike jaktforvaltningsstrategier» NINA-rapport 1701. M-2099-2021.

Jaktforvaltningsstrategi	Forvaltningsmål	Avskytingsstrategi	Kjønnsrate	Fordeler	Ulemper
Utbytteorientert – antall felte dyr	Maksimalt uttak av dyr	Høy andel kalv og ungdyr (> 70 %)	Maksimalt hunddyr-dominert (2:1)	Mange skuddmuligheter, lav jaktinnsats, lav vinterbestand, lavt beitetrykk sommer	Få eldre hanndyr, genetisk sårbar, moderat kjøttuttak, følelsesmessig utfordrende
Utbytteorientert – kjøttavkastning	Maksimalt uttak av kjøtt	Lav andel kalv (< 10 %)	Maksimalt hunddyr-dominert (2:1)	Høy kjøttavkastning, lite følelsesmessig utfordrende	Moderat uttak av dyr, få eldre hanndyr, genetisk sårbar, høy vinterbestand og jaktinnsats
Utbytteorientert – antall trofedyr	Maksimalt uttak av fullvoksne hanndyr	Lav til moderat andel kalv (10 - 40 %)	Balansert (1:1)	Høyt antall eldre hanndyr, lavere vinterbestand og jaktinnsats	Lavt uttak av kjøtt og dyr
Utbytteorientert – maksimere jaktutbytte	Optimalisere uttaket av dyr, kjøtt og trofedyr	Lav til moderat andel kalv (10 - 30 %)	Hunddyr-dominert	Høy økonomisk avkastning for jaktrettshaver	Få eldre hanndyr, genetisk sårbar bestand
Samfunnsorientert – maksimere nytte	Høyt og effektivt uttak av dyr, kjøtt og trofedyr	Moderat til høy andel kalv (20 – 50 %)	Hunddyr-dominert	Høyt uttak av dyr og kjøtt, lav jaktinnsats, lav vinterbestand	Få eldre hanndyr, genetisk sårbar bestand
Bevaringsøkologisk – opprinnelig bestandsstruktur og -kondisjon	Opprettholde opprinnelig bestandsstruktur og dødelighetsmønster	Høy andel kalv (> 50 %) og åring (10-20 %)	Balansert (1:1)	Høy andel eldre dyr i bestand, genetisk robust, høye vekter og fruktbarhetsrater	Lavt uttak av kjøtt og eldre hanndyr, få skuddmuligheter, følelsesmessig utfordrende

For alle alternativer ligger kjønnsforholdet mellom hunddyr og hanndyr innenfor 2:1 til 1:1. Dette er det samme kjønnsforholdet som var i målsettingen for kjønnsforholdet i hjortebestanden vedtatt av kommunestyret i 2017. Hvilken av de 6 avskytingsstrategiene som skal velges er det ingen fasit på, men de vil gi ulike effekter.

Hovedforskjellene er at alternativ 3 «Utbytteorientert – antall trofedyr» og alternativ 6 «Bevaringsøkologisk – opprinnelig bestandsstruktur og – kondisjon» ut i fra en gitt beiteressurs gir et lavere uttak av kjøtt og antall dyr enn de andre 4 alternativene. Fordelen er at det i begge alternativer er en stor andel eldre hanndyr. Alternativ 4 «Utbytteorientert – maksimere jaktutbytte» og alternativ 5 «Samfunnsorientert – maksimere nytte» gir i begge alternativer er et høyt uttak av dyr, kjøtt og trofedyr. Ulempene er få eldre hanndyr og en genetisk sårbar bestand.

For å redusere ulempene med få eldre dyr i bestanden kan en inngå et kompromiss mellom alternativene 3/6 og 4/5, der en har et moderat kjønnsforhold i bestanden med ca. 1,5 hunddyr pr hanndyr.

Kommunen skal være forsiktig med å detaljstyre hvilken avskytingsstrategi rettighetshaverne (valdene) skal ha i sine bestandsplaner. Det riktige vil være å sette rammer for hvilket kjønnsforhold det skal være i bestanden, målt gjennom sett-hjort-registreringene. Så blir det opp til valdene i sine bestandsplaner å detaljstyre hvilken avskytingsstrategi de vil velge.

Som nevnt er det for alle alternativer i NINA-rapporten et kjønnsforhold mellom hunddyr og hanndyr på mellom 2:1 til 1:1. Det vil derfor være et fornuftig valg av kommunen å sette rammen for kjønnsforholdet i bestanden, målt i sett-hjort-registreringene, på mellom 1,0 og 2,0 sette koller pr bukk.

Konklusjon:

Ut i fra en samlet vurdering foreslås å opprettholde gjeldende målsetting om bestandssammensetningen for hjort:

«Forholdet mellom sette koller og sette bukker i sett-hjort-registreringene skal være på mellom 1,0 og 2,0 koller pr bukk.»

Rådyr

Rådyr som ressurs i Averøy

For mange rådyrjegere og grunneiere som tilrettelegger for jakt i andre deler av landet er en rådyrbestand slik vi har på Averøya en stor drøm.

Holdningene og verdsettingen av jakta på rådyr er dessverre ganske ulike innad i jaktvaldene i Averøy. I en god del vald og jaktfelt er rådyrjakta høyt verdsatt og det skytes mye rådyr. I en del andre vald og jaktfelt kommer rådyrjakta i skyggen av hjortejakta, eller at det skytes få eller ingen rådyr. På enkelte veistrekninger blir det påkjørt flere rådyr enn det som blir skutt i tilliggende områder under jakta. Dette er en lite bærekraftig forvaltning av en ressurs.

Rådyrjakta i Averøy har et stort potensiale som i flere områder kunne vært utnyttet på en bedre måte, - også for å kunne tjene litt penger for grunneierne. Det er fullt mulig å selge rådyrjakt til en gruppe jegere, - og hjortejakt til en annen gruppe jegere. Rådyrjegerne kunne hatt bukkejakta for seg selv fra 10. august og ut august. Hjortejegerne kunne så hatt terrenget fra 1. og til for eksempel tom. 24. september. Så kunne rådyrjegerne sluppet til fra 25. september da jakttiden på rådyrgeit og rådyrkalv begynner. I november og desember er det i hovedsak fullmåneperiodene som er mest interessante for hjortejegerne. Under fullmåneperiodene kunne hjortejegerne ha jakta for seg selv. Rådyrjegerne jakter stort sett i dagslys og som posteringsjakt i skumringen. Med litt kommunikasjon mellom de som jakter rådyr og de som jakter hjort ville det meste gå greit.

Det er også en mulighet å selge jaktkort på rådyr og å dele inn et jaktfelt i mindre jaktområder. Det ville vært spesielt gunstig for førstegangsjegere. Det er mange førstegangsjegere som tar jegerprøven som ikke har jaktmuligheter og som derfor aldri begynner å jakte.

På den måten ville en også gitt tilbud til langt flere jegere og å få inn nye jegere som er viktig for å unngå en forgubbing av jegerne. Hvert år kommer det henvendelser til kommunen med spørsmål om muligheter for rådyrjakt. Så og si alle jaktlag som jakter på hjort har også rådyrjakta i sitt jaktfelt, og i de andre rådyrvaldene er det stort sett de samme jegerne som jakter hvert år. Interessen er stor, men det er nesten umulig for nye jegere å skaffe seg rådyrjakt på Averøya.

Kunnskap om enkel tilrettelegging av jakt er lett tilgjengelig. Skogkurs har egne kurs for dette. Kommunen arrangerte i 2012 et to-dagers seminar i forvaltning av rådyr med formål om å høyne statusen av rådyr som ressurs, mer kunnskap og et høyere nivå på forvaltningen av rådyr i Averøy.

Dersom rådyr hadde vært utnyttet bedre som en ressurs ville det kanskje bidra til en større aksept i samfunnet for å ha en så stor rådyrbestand som vi har i Averøy.

Rådyr er en art med stor reproduksjon i gode år når forholdene er gode, samtidig som dødeligheten er stor i vanskelige år. Det er derfor vanskelig å forvalte en rådyrbestand slik at den har en stabil bestandsstørrelse år etter år.

Kommunens virkemidler

Kommunen har ingen myndighet til å pålegge noen å skyte et visst antall rådyr.

Iht. §20 i Forskrift om forvaltning av hjortevilt har kommunen hjemmel til å pålegge vald med fri rådyrkvote å utarbeide en avskytningsplan for å oppnå den kommunale målsettingen:

«Før kvotefri jakt på rådyr tildeles kan kommunen kreve at jaktrettshaver utarbeider en avskytningsplan».

Dette er gjort i de siste årene, men det har ikke hatt den effekten en håpet på.

87 % av alt areal hvor det er anledning til å jakte rådyr har hatt fri kvote på rådyr i flere år.

Det resterende arealet, 20 191 dekar fordelt på 16 vald, har de siste årene hatt en så romslig fellingskvote at det i praksis har vært fri avskyting av rådyr også i disse valdene.

Kommunen har hvert år ved tildeling av fellingstillatelser orientert om målsettingen for økt avskyting av rådyr, og kommet med henstilling og oppfordring om betydelig økt avskyting av rådyr.

I epost fra Averøy kommune til Miljødirektoratet den 9. september 2022 ble det henvist til situasjonen med manglende oppfylning av målsettingen for rådyr, og stilt følgende spørsmål:

«Finnes det i § 6 i Forskrift om forvaltning av hjortevilt, eller annet gjeldene lovverk, en eller flere lovhjemler til å iverksette bestandsregulerende tiltak for å redusere rådyrbestanden slik at målsettingen kan oppnås?»

Vi mottok svar i epost datert 13. september 2022:

«Hei!

Virkemidler for bestandsregulering av rådyr, er de som finnes i hjorteviltforskriften. Som du har vært inne på er dette i hovedsak annet kommunale mål, kvotefri avskyting, fastsettelse av minsteareal og fravik fra minsteareal.

Virkemidler hjemlet i naturmangfoldloven er ikke rettet mot bestandsregulering generelt, men mot bestemte og mer akutte situasjoner. For eksempel rådyr som oppholder seg i trafikkerte og tettbygde områder og utgjøre en fare, eller individer av rådyr som gjør skade på avling.

Kommunen har per i dag ingen andre muligheter til generell bestandsregulering av rådyr utover virkemidlene i hjorteviltforskriften, men utfordringen er tatt opp i forbindelse med LMD sin pågående revisjon av viltloven. Om og ev. hvordan dette tas videre, vet vi ikke ennå.

Hilsen

Kari Bjørneraas

seniorrådgiver, viltseksjonen»

Averøy kommune har derfor ingen andre virkemidler for å øke avskytingen av rådyr enn det som allerede er utført over flere år.

Som nevnt i eposten fra Miljødirektoratet har Landbruks- og matdepartementet og Klima- og miljødepartementet startet arbeidet med en modernisering av viltloven. I den forbindelse ble det invitert til å komme med innspill. I invitasjonen ble det bl.a. spurt om det er behov for ytterligere regler om bestandsregulering for høstbart vilt.

Averøy formannskap vedtok i møte den 15.12.2022 som sak 88/22 «Innspill til modernisering av viltloven».

På spørsmålet om behov for ytterligere bestandsregulering har Averøy formannskap uttalt følgende:

«2. Er det behov for ytterligere regler om bestandsregulering for høstbart vilt?»

Averøy kommune har stor respekt på den private eiendomsretten og jaktretten som følger denne. Grunneierne som har jaktretten har et stort ansvar for å følge opp de kommunale målsetningene for hjorteviltbestandene som er vedtatt av kommunestyret. Hjorteviltbestandene skal forvaltes ut i fra at grunneierne/jaktrettshaverne skal gjennomføre en avskyting slik at den kommunale målsettingen oppfylles.

I sjeldne enkelttilfeller, der jaktrettshaverne ikke klarer å oppfylle de kommunale målsettingene, bør det kunne åpnes en mulighet i lovverket for andre tiltak, i ytterste tilfeller offentlig avskyting. Det bør også åpnes for en mulighet for dette i sjeldne enkelttilfeller for småviltarter.

Praktiseringen av dette må være svært restriktiv, og det må kunne dokumenteres at alle muligheter fra kommunes side er prøvd, slik som informasjon og oppfordringer over lengre tid. Saksbehandlingen må sikre at grunneierretten ikke blir unødig tilsidesatt, og at alle formelle og juridiske forhold er avklart. Myndigheten til å fatte vedtak bør ligge hos Statsforvalteren eller evt. hos Miljødirektoratet.

Begrunnelsen for dette er:

Averøy kommunestyre vedtok i 2016 Målsetting om forvaltning av hjorteviltbestandene iht. §3 i

Forskrift om forvaltning av hjortevilt. Med bakgrunn i mange påkjørsler av rådyr, og store utgifter til ettersøk av påkjørte rådyr, ble det vedtatt en målsetting for rådyrbestanden der denne skulle reduseres slik at antall rådyrpåkjørsler skulle halveres innen 2023.

Antallet skutte rådyr har i årene etter vedtaket i 2016 blitt redusert, mens antall rådyrpåkjørsler fortsatt ligger på samme nivå som i 2016. 86% av tellende areal for rådyr har fri jakt på rådyr. Kommunen har redusert minstearealet for rådyr til 150 dekar, og gitt en fravikelse fra minstearealet til 75 dekar i vald der det har vært påkjørsler av rådyr de siste 3 årene, informert valdansvarlige i rådyrvald ved tildeling av fellingstillatelser om målsettingen og oppfordret til en dobling av antall skutte rådyr, - uten at dette har fått noen virkning.

I dagens regelverk har vi ingen virkemidler for å kunne oppnå den vedtatte målsettingen. Vi ønsker derfor en restriktiv praktisert åpning i regelverket for nye virkemidler til å kunne regulere rådyrbestanden.»

Som det fremgår i epost fra Miljødirektoratet er utfordringen med bestandsregulering av rådyr utover virkemidlene i hjorteviltforskriften tatt opp i forbindelse med LMD sin pågående revisjon av viltloven, og Averøy formannskap har kommet med innspill om en åpning i regelverket for nye virkemidler for å kunne regulere rådyrbestanden.

Proessen med modernisering av viltloven vil ta flere år, med vedtak av ny viltlov og deretter prosess med gjennomgang og vedtak av nye forskrifter til den nye viltloven. Sannsynligvis vil dette være ferdig i løpet av den perioden 2024-2029 som den nye målsettingen om viltbestandene i Averøy gjelder for.

Vurdering av målsetting for størrelsen av rådyrbestanden

Innspill:

	Averøy landbruksråd, Framsida Storvald, Rånes-Kvernes storvald og Vestsida jaktområde	Nordsida storvald	Møre og Romsdal Bondelag	Naturvernforbundet i Møre og Romsdal
Rådyr -Bestandsstørrelse	En halvering av rådyrbestanden slik at antall påkjørsler av rådyr i trafikken reduseres ned mot 40 påkjørsler pr år		Halvering av bestandsstørrelse – halvering av antall påkjørsler	Redusere bestanden så mye som mulig

Uttaket av rådyrkjøtt er på ca. 2000 kg pr år til en verdi av ca. 180 000 kr. Det er stor etterspørsel etter rådyrjakt på Averøya og for mange er rådyrjakta en kjærkommen hobby. Settes en rekreasjonsverdi på det samme beløpet blir verdiene fordoblet. For en god del mennesker er tilgang på jakt en viktig del av livskvaliteten, og en av årsakene til at en ønsker å bosette seg i kommunen. Rådyrjegerne bruker hvert år at anselig antall timer på rådyrjakt, og er et viktig bidrag i et høstingsbasert friluftsliv.

For rådyr er det skader i hager og påkjørsler i trafikken som er de største ulempene. Skader på jordbruk og skog vurderes som små.

Hvor store skader rådyrene påfører hager og hagevekster er det ikke tall på, men at det er betydelige beløp er det ingen tvil om.

Det er viktig å være klar over at dersom en f.eks. halverer rådyrbestanden, vil ikke skadeomfanget i hager nødvendigvis halveres. Årsaken er at rådyrene prefererer mat av høyt næringsinnhold slik som knopper og skudd av hageplanter.

Kommunens kostnader med ettersøk at påkjørte eller skadde rådyr var i 2022 på ca. 270 000 kr pr år. Med et slikt omfang av kostnader er det naturlig å vurdere en reduksjon av rådyrbestanden, samtidig som en ikke glemmer at rådyr også er en ressurs.

Målsettingen fra 2017 var en halvering av rådyrbestanden der antall registrerte rådyrpåkjørsler ble redusert ned mot 40 pr år.

Gjennomsnitt for de siste 5 årene, 2018-2022, har vært 86 rådyrpåkjørsler pr år. Målsettingen er ikke oppnådd, antallet påkjørsler har ikke blitt redusert. Kommunen har brukt alle virkemidler som er tilgjengelige.

I kommentarene fra Miljødirektoratet til §3 i «Forskrift om forvaltning av hjortevilt heter det:

«Det er viktig at de kommunale målene som vedtas er konkrete og etterprøvbare. De bør derfor være realistiske og ha en tidsramme slik at de kan evalueres i forhold til enkle kriterier.»

Målet som ble satt var konkret og etterprøvbart. Ved å relatere målsettingen til et gitt antall påkjørsler i trafikken gjøres målsettingen målbar, samtidig som den relateres til det som er den største kostnaden med rådyrbestanden.

Problemet med å vedta en målsetting med en kraftig bestandsreduksjon er at en ikke har virkemidler å sette inn for å oppnå målsettingen. En slik målsetting blir derfor ikke realistisk.

Andre faktorer enn det kommunen kan påvirke kan tenkes å kunne inntreffe slik at rådyrbestanden reduseres. Dette kan være f.eks. spesielt harde snøvintre der mange rådyr ikke overlever, og/eller at det blir en stor gaupebestand som tar mange rådyr. Dette kan selvfølgelig ikke forutses, og kan heller ikke påregnes.

Som beskrevet i forrige kapittel er det satt i gang en gjennomgang av viltloven, og at det i ny viltlov kan bli vedtatt nye virkemidler for å regulere rådyrbestanden slik Averøy formannskap har kommet med et ønske om. Hvilke virkemidler dette evt. vil kunne bli, er umulig å forutse, det er heller ikke mulig å forutse hva som kreves for å kunne sette slike virkemidler ut i praksis.

Uten en slik lovendring er det ikke noe som tilsier at en målsetting om en vesentlig reduksjon av rådyrbestanden vil kunne oppnås. Det er også usikkert hvilken effekt en regelendring og innføring av evt. nye tiltak vil kunne få på rådyrbestanden.

Konklusjon:

For å kunne fremme en antatt realistisk målsetting, foreslås det, *under forutsetning av at kommer nye virksomme virkemidler i ny viltlov*, en målsetting som er en mellomting mellom gjeldende målsetting og det faktiske antallet rådyrpåkjørsler:

«En rådyrbestand der antall registrerte påkjørsler av rådyr i trafikken ikke overstiger 60 påkjørsler pr år.»

Vurdering av målsetting for kjønnsforholdet i rådyrbestanden

Innspill:

	Averøy landbruksråd, Framsida Storvald, Rånes- Kvernes storvald og Vestsida jaktområde	Nordsida storvald	Møre og Romsdal Bondelag	Naturvernforbundet i Møre og Romsdal
Rådyr bestandssammensetning	Anbefalt uttak av rådyr er maksimalt 35% bukk og minimum 40% kalv.			

Sitat fra heftet «Rådyrforvaltning» 5. utgave oktober 2005, utarbeidet av Skogbrukets kursinstitutt:
«Med bakgrunn i at rådyrene har stor tilvekst (1-3 lam), er tidlig kjønnsmodne (1 år) og kan ha meget stor

vinterdødelighet særlig på lammestadiet, vil det være mye å vinne ved å gjennomføre en målrettet beskatning. Gevinsten er størst når jaktuttaket kommer opp mot den årlige tilveksten.

Fordelingen av uttaket på alder og kjønn må vi forsøke å justere etter sammensetningen i rådyrstammen, annen dødelighet og ut i fra ønsket utvikling. Som utgangspunkt kan vi bruke 40-50% lam, 30-35% bukker og 20-25% råer.

Hvis overlevelsen på lammene er liten pga. stor revebestand, må både det totale jaktuttaket og beskatningsprofilen endres. Det kan da være grunnlag for å felle bare 20-25% lam. Samtidig bør vi ha en viss underbeskatning av råer.»

Det er lite som tyder på at vi har en spesielt stor revebestand i Averøy. Det blir fortsatt sett og avlivet rever med skabb. Et annet forhold som påvirker dødeligheten på rådyrkalver er at mange rådyrkalver blir slått i hjel eller alvorlig skadet av slåmaskiner under førsteslått. Averøy kommune gjennomførte i 2019 og 2020 prosjektet «*Bruk av drone med varmesøkende kamera som metode for å finne rådyrkalver i eng før slått*». Prosjektet var vellykket, og i etterkant av dette prosjektet er det flere steder tatt i bruk droner til dette formålet.

Det er startet et nytt prosjekt der Norges Jeger- og Fiskerforbund Møre og Romsdal i samarbeid med Møre og Romsdal bondelag vil tilby alle bønder i Averøy gratis flyvning med drone før førsteslått. Dersom dette prosjektet blir vellykket vil mange rådyrkalver bli reddet ut av grasmarka før slåmaskinene slår graset.

Ut i fra en revebestand som neppe kan betraktes som stor, og en reduksjon av antall rådyrkalver som blir slått i hjel av slåmaskiner, vil det ikke kunne påregnes at det vil bli noen spesielt stor dødelighet av rådyrkalver i Averøy. En hensiktsmessig fordeling av skutte rådyr vil derfor være slik det beskrives i heftet «*Rådyrforvaltning*» med 40-50% lam, 30-35% bukker og 20-25% råer.

Verdien og utbyttet av jakta på rådyr i Averøy ville steget dersom det var en stor andel godt voksne bukker med store gevir å jakte på, og en kunne hatt en avskyting slik det anbefales. Det vil også være et godt utgangspunkt med tanke på evt. bedre tilrettelegging og salg av rådyrjakt.

På samme måte som med bestandsstørrelsen for rådyr, det er en utfordring å fastsette en realistisk målsetting for sammensetningen i rådyrbestanden. Det er ikke noe som tilsier at avskytingen av rådyr har nærmet seg anbefalingen om uttak av rådyr er maksimalt 35% bukk og minimum 40% kalv som ble vedtatt i 2017. De siste 5 årene, fra 2018-2022, er det i gjennomsnitt skutt 53 % bukker, 27 % geiter og 20 % kalver. Som beskrevet under «*bestandsstørrelse rådyr*» har ikke kommunen noen virkemidler til rådighet som ikke allerede er satt i verk. På tross av dette, velges det å foreslå det å videreføre samme anbefaling fordi dette er en mest mulig biologisk riktig forvaltning av rådyrbestanden.

Konklusjon:

Det foreslås å opprettholde gjeldende målsetting om et *Anbefalt uttak av rådyr på maksimum 35% bukk og minimum 40% kalv.*

Elg

Bestandsstørrelse

Innspill:

	Averøy landbruksråd, Framsida Storvald, Rånes- Kvernes storvald og Vestsida jaktområde	Nordsida storvald	Møre og Romsdal Bondelag	Naturvernforbundet i Møre og Romsdal
<i>Elg - bestandsstørrelse</i>	En bestandsstørrelse som er tilnærmet konstant ved et jaktuttak på 2-4 skutte elg pr år	Uttak bør være på 1-3 dyr pr år		Redusere bestanden så mye som mulig

Elg har et relativt lavt konfliktnivå i Averøy. Bestanden er lav og det blir ikke gjort vesentlig skade verken på jordbruk eller i hager. Det er få påkjørsler av elg, men en elgpåkjørsel medfører betydelige større skader enn ved en påkjørsel av et rådyr. Skader på ung furuskog kan forekomme.

Averøy Landbruksråd anbefaler en bestandsstørrelse som er tilnærmet konstant ved en gjennomsnittlig felling på 2-4 elg pr år. I landbruksrådet sitter også skoglaget, og med tanke på evt. skogskader bør anbefalingen fra landbruksrådet være tungtveiende og retningsgivende.

Konklusjon:

Det foreslås å opprettholde gjeldende målsetting om bestandsstørrelse for elg:

«En bestandsstørrelse for elg som er tilnærmet konstant ved et jaktuttak på 2 - 4 skutte elg pr år».

Kjønnsforhold

Innspill:

	Averøy landbruksråd, Framsida Storvald, Rånes- Kvernes storvald og Vestsida jaktområde	Nordsida storvald	Møre og Romsdal Bondelag	Naturvernforbundet i Møre og Romsdal
<i>Elg - bestandssammensetning</i>	Kjønnsforholdet i sett elg-registreringene skal ligge på mellom 1,0-1,5 kyr pr okse.			

I forskningsprosjektet på Vega er det kommet kunnskap om viktigheten av en tilstrekkelig stor andel godt voksne okser i bestanden. (Sæther, .B.-E. Heim, M., Solberg, E.J., Jakobsen, K., Olstad, R., Stacy, J. & Sviland, M. 2001. Effekter av rettet avskyting på elgbestanden på Vega. NINA Fagrapport 049:1-39.)

En stor andel eldre hanndyr i bestanden fremskynder brunsten, gir tidligere kalving og dermed større og mer robuste dyr i bedre kondisjon. Det påvirker også kjønnsfordelingen av fødte kalver i retning av større andel hannkalver.

Det er derfor gitt indikasjoner på et kjønnsforhold i bestandene etter jakt som bør nærme seg i retning av 1:1 mellom hanndyr og hunddyr.

Konklusjon:

Det foreslås å opprettholde gjeldende målsetting om kjønnsforholdet i elgbestanden:

«Kjønnsforholdet i sett-elg-registreringene skal ligge på mellom 1,0- 1,5 kyr pr okse».

15. Evaluering av oppnåelse av målsetting vedtatt i 2017

Hjort

Målsetting om hjortebestanden i Averøy vedtatt i 2017:

«En bestandsstørrelse for hjort som er tilnærmet konstant ved et jaktuttak på mellom 135 og 170 skutte hjort pr år.

Forholdet mellom koller og bukker skal i sett-hjort-registreringene ligge på mellom 1,0 og 2,0 koller pr bukk.»

Bestandsstørrelse

De siste 5 årene har det vært en hard avskyting av hjort, med en tilnærmet dobling av årlig antall skutte hjorter sammenlignet med de 5 forutgående årene.

Antallet telte hjorter i vårtellingene er fra gjennomsnittet for 2018-2021 til 2023 redusert til 60 % på kveldstillingen. For morgentelling er antallet telte hjorter fra gjennomsnittet fra 2021 til 2023 redusert til 57 %.

Antall sette hjorter pr. jegertime og antall sette hjorter pr. jakt dag i sett-hjort-registreringene har for begge indekser fra 2021 til 2022 blitt redusert til 58%.

Dette tyder på at hjortebestanden er betydelig redusert. Med en tilpasset avskyting av hjort høsten 2023 vil det kunne påregnes at målsettingen om størrelsen av hjortebestanden er oppfylt i løpet av 2023.

Kjønnsforhold

Antall koller pr bukk var i sett-hjort-registreringene 1,86 koller pr bukk i 2021 og 1,76 koller pr bukk i 2022. Målsettingen er dermed oppnådd.

Rådyr

Målsetting om rådyrbestanden i Averøy vedtatt i 2017:

«En reduisering av rådyrbestanden slik at antall påkjørsler av rådyr i trafikken reduseres ned mot 40 påkjørsler pr år.

Anbefalt uttak av rådyr er maksimalt 35% bukk og minimum 40% kalv.»

Bestandsstørrelse

For de 5 siste årene har det vært påkjørt i gjennomsnitt 86 rådyr pr år. I 2022 var det registrert 89 påkjørsler av rådyr.

Målsettingen er ikke oppnådd.

Kjønnsforhold

De siste 5 årene, fra 2018-2022, er det i gjennomsnitt skutt 53 % bukker, 27 % geiter og 20 % kalver. Målsettingen er ikke oppnådd.

Elg

Målsetting om elgbestanden i Averøy vedtatt i 2017:

«En bestandsstørrelse for elg som er tilnærmet konstant ved et jaktuttak på 2 - 4 skutte elg pr år.

Kjønnsforholdet i sett-elg-registreringene skal ligge på mellom 1,0 - 1,5 kyr pr okse.»

Bestandsstørrelse

Det er vanskelig å trekke noen konklusjoner over hvor stor elgbestanden i Averøy er. Det er mangelfulle tilbakemeldinger fra hjortejegerne over sette elg under hjortejakta de siste årene.

Antallet påkjørsler av elg har de tre siste årene økt. Dette kan tilsa at elgbestanden også har økt. Det kan derfor antas, med en viss usikkerhet, at elgbestanden er stor nok til et uttak av mellom 2-4 elger slik målsettingen tilsier.

Målsettingen kan derfor, med en viss usikkerhet, antas å være oppfylt.

Kjønnsforhold

I innmeldte observasjoner fra hjortejaktlagene for de siste 5 årene (totalt 53 observasjoner) har kjønnsforholdet mellom okser og kyr vært 1 okse pr 1,3 kyr.

Ut i fra dette tallgrunnlaget er målsettingen oppnådd.

16. Vurdering etter Naturmangfoldloven

Ved en vurdering av målsettingen for hjorteviltbestandene etter Naturmangfoldloven er det i første rekke hjorteviltets påvirkning på det biologiske mangfoldet som er mest sentralt. Hjort, rådyr og elg er ikke truede arter verken på lokalt, regionalt eller nasjonalt plan.

Hjortebestanden er betydelig redusert siden målsettingen ble vedtatt i 2017. Det innebærer et lavere beitetrykk fra hjort. På en side vil et moderat høyt beitetrykk fra hjort bidra til å begrense gjengroingen. På en annen side vil plantearter som er utsatt for spesielt høyt beitetrykk være begunstiget ved en lavere hjortebestand. I kapittel 18 foreslås det en målsetting om en størrelse av hjortebestanden som er relativ lav, og som vurderes å være akseptabel ut i fra mulig påvirkning av naturmangfoldet.

Rådyrbestanden foreslås fortsatt å reduseres, og det vurderes å ikke medføre noen ulemper for naturmangfoldet.

Elgbestanden foreslås å opprettholdes til en bestand som tåler et uttak på mellom 2 – 4 dyr pr år. Dette må anses som en beskeden bestandsstørrelse som ikke vurderes å være noen belastning for naturmangfoldet.

Det vurderes ut ifra gjeldene kunnskapsgrunnlag at de foreslåtte målsettingene ikke medfører noen økte eller vesentlige ulemper på naturmangfoldet i Averøy, og at hensynene iht. Naturmangfoldlovens §4-§14 er oppfylte.

17. Vurdering etter FN sine bærekraftsmål

Formålet med forskrift om forvaltning av hjortevilt er at forvaltningen av hjortevilt ivaretar bestandenes og leveområdenes produktivitet og mangfold. Det skal legges til rette for en lokal og bærekraftig forvaltning med sikte på nærings- og rekreasjonsmessig bruk av hjorteviltressursene. Forvaltningen skal videre sikre bestandsstørrelser som fører til at hjortevilt ikke forårsaker uakseptable skader og ulemper på andre samfunnsinteresser.

Målsettingen for hjorteviltbestandene i kommunen skal blant annet ta hensyn til opplysninger om beitegrunnlag, bestandsutvikling, skader på naturmangfold, jord- og skogbruk og omfanget av viltulykker på veg og bane.

Formålet med arbeidet med en målsetting for hjorteviltet er å finne bærekraftige størrelser og sammensetninger på hjorteviltbestandene som ikke forårsaker uakseptable skader og ulemper på andre

samfunnsinteresser og naturmangfold. Dette kommer inn under bærekraftmål nr. 11, bærekraftige byer og samfunn, samt bærekraftmål 15, liv på land.

I Averøy er det et godt samarbeid mellom ulike parter i hjortevaltforvaltningen. I 2017 kom det et samlet innspill til målsetting fra Averøy landbruksråd der alle lokale faglag innen landbruket er representert. Dette innspillet ble i stor grad tatt til følge i saksutredningen fra administrasjonen og vedtatt som målsetting av kommunestyret. Storvaldene tok tak i utfordringen som målsettingen for hjortebestanden innebar, med en vesentlig reduksjon av hjortebestanden. For rådyr er ikke målsettingen oppnådd, og en har derfor mulighet til videre forbedring.

I denne nye rulleringen av målsetting for hjortevaltbestandene gjeldende for 2024-2029 har Averøy landbruksråd tatt dette enda et steg videre, ved at de også har fått med seg tre av storvaldene til en felles uttalelse. Det viser et samarbeid mellom landbruket og jaktrettshaverne som er relativt unikt. Også denne gangen tar administrasjonen dette innspillet i stor grad til følge i forslaget til utsending på høring.

I Averøy er vi derfor i en særstilling med et godt samarbeid mellom jaktrettshavere, landbruksnæring og kommune, både på administrativt og politisk nivå. Bærekraftmål 17, samarbeid for å nå målene.

- Mål 11
Bærekraftige byer og samfunn
- Mål 15
Liv på land
- Mål 17
Samarbeid for å nå målene

18. Forslag til målsetting om forvaltning av hjortevilt i Averøy kommune 2024-2029

Målsetting om forvaltning av hjortevilt i Averøy kommune 2024-2029

Hjemmel: §3 i Forskrift om forvaltning av hjortevilt.

Hjort:

En bestandsstørrelse for hjort som er tilnærmet konstant ved et jaktuttak på mellom 135 og 170 skutte hjort pr år.

Forholdet mellom koller og bukker skal i sett-hjort-registreringene ligge på mellom 1,0 og 2,0 koller pr bukk.

Rådyr:

En redusering av rådyrbestanden slik at antall påkjørsler av rådyr i trafikken reduseres ned mot 60 påkjørsler pr år.

Anbefalt uttak av rådyr er maksimalt 35% bukk og minimum 40% kalv.

Elg:

En bestandsstørrelse for elg som er tilnærmet konstant ved et jaktuttak på 2 - 4 skutte elg pr år.

Kjønnsforholdet i sett-elg-registreringene skal ligge på mellom 1,0 - 1,5 kyr pr okse.

19. Vurderinger - forskrift om minsteareal for jakt på hjort, rådyr og elg i Averøy kommune

Hjort

Innspill:

	Averøy landbruksråd, Framsida Storvald, Rånes- Kvernes storvald og Vestsida jaktområde	Nordsida storvald	Møre og Romsdal Bondelag	Naturvernforbundet i Møre og Romsdal
Hjort - minsteareal	900 dekar	1000 dekar		

Med en målsetting om bestandsstørrelse for hjort som er tilnærmet konstant ved et jaktuttak på mellom 135 og 170 skutte hjort pr år må en sette et minsteareal med en størrelse som gjør at målsettingen kan oppfylles.

Slik det fremgår i vurderingene av hjortebestanden er sannsynligheten stor for at vi i 2024 har en bestandsstørrelse som er omtrent på dette nivået. Det anses derfor for hensiktsmessig å sette et minsteareal som vil gi en avskyting på ca. 150 hjorter.

Det må tas høyde for at det i vald som får tildelt fellingstillatelser etter minsteareal ikke blir 100% felling. Ut i fra tidligere felling i disse 6 valdene vil det kunne påberegnes ca. 10% felling av tildelte fellingstillatelser.

For valdene som får tildelt fellingstillatelser etter bestandsplan vil en kunne forvente en tilnærmet 100% felling. I storvaldene med bestandsplan vil det alltid være jaktfelt som ikke skyter hele kvoten. For å kompensere for dette står storvaldene fritt til å tildele jaktfeltene en større fellingskvote enn det antallet dyr som skal skytes, for slik å kunne skyte det ønskede antall dyr.

Ut i fra disse forutsetningene er det gjort beregninger ut i fra minsteareal på 700, 800, 900 og 1000 dekar:

Tabell 13. Beregning av antall skutte hjorter ved ulike minsteareal forutsatt 100% felling i bestandsplanområder og 10% felling i vald med tildeling etter minsteareal samt ved fravik på +/- 50% for ulike minsteareal.

	Minsteareal (dekar)			
	700	800	900	1000
Totalt skutte hjorter	186	163	145	131
Antall skutte hjorter, fravik + 50%	373	326	290	261
Antall skutte hjorter, fravik - 50%	124	109	97	87

Iht. §7 i Forskrift om forvaltning av hjortevilt kan minstearealet fravikes med +/- 50%. Med ulike minsteareal som vist i tabellen ovenfor vil det utgjøre følgende «slingringsmonn»:

Tabell 13. Øvre og nedre grenser for minsteareal ved fravikelse av minstearealet med +/- 50%.

Minsteareal (dekar)	700	800	900	1000
Fravik + 50%	350	400	450	500
Fravik - 50%	1050	1200	1350	1500

Ut i fra ovenfornevnte forutsetninger vil en med et minsteareal på 700 dekar uten fravik kunne forvente en avskyting på ca. 186 hjorter, med et minsteareal på 800 dekar vil dette tilsvare ca. 163 hjorter, med 900 dekar blir dette 145 hjorter og for 1000 dekar 131 hjorter.

Med rammene på +/- 50% fravik for tildeling av fellingstillatelser gis det en «slingringsmonn» ved et minsteareal på 700 dekar på mellom 124 og 373 skutte hjorter, ved et minsteareal på 800 dekar på mellom 109 og 326 skutte hjorter, ved et minsteareal på 900 dekar på mellom 97 og 290 skutte hjorter og ved et minsteareal på 1000 dekar på mellom 87 og 261 skutte hjorter.

Med et minsteareal på 800 eller 900 dekar blir en liggende midt i målsettingen på mellom 135 og 170 skutte hjorter pr år, og med rammene på +/- 50% fravik vil en kunne forvente å gi åpning for tilstrekkelig antall fellingstillatelser til å kunne håndtere fremtidige svingninger i hjortebestanden.

Rådyr

Innspill:

	Averøy landbruksråd, Framsida Storvald, Rånes- Kvernes storvald og Vestsida jaktområde	Nordsida storvald	Møre og Romsdal Bondelag	Naturvernforbundet i Møre og Romsdal
Rådyr - minsteareal	150 dekar	150 dekar		

Minstearealet for rådyr har siden 2017 vært 150 dekar.

Formålet har vært at det ikke skal være antallet fellingstillatelser fra kommunen som skal begrense uttaket av rådyr under jakt. Flere vald har dermed blitt tildelt et betydelig antall fellingstillatelser, langt flere enn det som er realistisk å oppnå. Dette kan neppe ses på som noen ulempe, da det ikke betales fellingsavgift eller er noen plikt til å skyte hele den tildelte kvoten.

Vald som har hatt rådyrpåkjørsler de siste 3 år har blitt gitt et fravik fra dette minstearealet med 50%, det vil si at det er blitt tildelt en fellingstillatelse pr. oppnådde 75 dekar.

Det vurderes slik at nåværende minsteareal fungerer bra, og at dette minstearealet på 150 dekar videreføres.

Elg

Innspill:

	Averøy landbruksråd, Framsida Storvald, Rånes- Kvernes storvald og Vestsida jaktområde	Nordsida storvald	Møre og Romsdal Bondelag	Naturvernforbundet i Møre og Romsdal
Elg - minsteareal	32 000 dekar			

Vurderinger iht. §5 i Forskrift om forvaltning av hjortevilt, åpning av jakt på elg hjort og rådyr

Rapportering av sette elg under hjortejakta har ikke blitt opprettholdt på et slikt nivå at det kan brukes til å estimere bestandsutviklingen.

Det har ikke vært jakt på elg i Averøy siden 2016. De 5 foregående årene før 2016 ble det ikke skutt elg, selv om det var tildelt fellingstillatelser. I 7-årsperioden 2002-2008 ble det skutt totalt 27 elger, i gjennomsnitt 3,85 elger pr år. Det er ukjent når det ble sett elg på Averøya for første gang

Det er skutt to elger ulovlig i Averøy de siste årene. I 2020 ble det skutt ei 1,5 år gammel elgkvice under hjortejakta, i 2022 ble det funnet en mellomstor elgokse som hadde dødd som følge av en skuddskade.

De siste 11 årene har det vært registrert 7 påkjørsler av elg. Det var en påkjørsel i 2012, en i 2017, to i 2020, en i 2021 og to påkjørsler i 2022. De siste tre årene har det dermed vært til sammen fem påkjørsler av elg, i sammenligning med de åtte forutgående årene der det var kun to påkjørsler til sammen. Dette er små tall, men indikerer at elgbestanden er blitt større.

På dette grunnlaget vurderes det at arten produserer et høstingsverdig overskudd. Det kan ikke ses at innføring av jakt på elg i Averøy vil ha noen vesentlig eller negativ innvirkning på det biologiske mangfoldet for øvrig.

Med det beskjedne antallet elger i kommunen, og de få fellingstillatelsene som vil bli gitt, har dette en relativ liten betydning for næring og rekreasjon. Elgjakt blir drevet sammen med hjortejakt, og som en slags bifangst eller bonus under hjortejakta.

Elgen er en typisk kvistpiser der beiting på unge furutrær er normalt. Den foretrekker kvist fra rogn, osp og selje. Gran er sjeldent skadet av elg. Med den lave elgbestanden vi har i Averøy er skadeomfanget beskjedent.

Det er vanskelig å anslå hvor mange elger det er på Averøya. Det kan virke som det er en del inn- og utvandring av elg med nabokommunene.

Det virker som at området rundt Kvernes og over mot Øverbådalen er et sentralt område for elg. Det er også sett en del elg i Henda rundt Langdalen. På Bruhagen og oppe på Bigardshøgda mot Røsand har det vært flere elgpåkjørsler, og det virker som det jevnlig holder til elg i dette området. Det har også vært elg helt ute på Kjønnoya. Det ser derfor ut til at det er mulig å se elg over hele kommunen.

Det er ikke foretatt beiteundersøkelser eller beitekartlegging for elg. Med en så liten elgbestand med et så lite konfliktnivå er det ikke noe behov for det. Elg er en art som er tilpasset et kontinentalt innlandsklima, og som kan tenkes å ha problemer med å tilpasse seg kystklimaet. På regionalt nivå har avskytingen i Møre og Romsdal fylke ligget på ca. 100 dyr pr fra 2012 – 2019, mens avskytingen de siste 3 årene har økt opp mot 150 skutte elger pr år.

Foreslått kommunal målsetting for elgbestanden er en bestandsstørrelse for elg som er tilnærmet konstant ved et jaktuttak på 2 - 4 skutte elg pr år. Kjønnforholdet i sett-elg-registreringene skal ligge på mellom 1,0 - 1,5 kyr pr okse.

Konklusjon:

Etter en samlet vurdering anses at kravene som er satt i § 5 i Forskrift om forvaltning av hjortevilt for åpning av jakt på elg i Averøy er oppfylt.

Det vurderes derfor slik at elgbestanden trolig er stor nok til at det åpnes for jakt.

Det er kommet innspill fra Averøy landbruksråd og de tre storvaldene om et minsteareal på elg på 32 000 dekar. To vald har pr april 2023 en størrelse som tilsier at det kan tildeles fellingstillatelser med et slikt minsteareal, i så tilfelle blir det tildelt to fellingstillatelser. Dersom de tre valdene i Averøy bestandsplanområde slår seg sammen til et elgvald, blir det tildelt tre fellingstillatelser. Dersom også Nordsida storvald blir med i dette elgvaldet blir det tildelt fire fellingstillatelser, alt forutsatt tellende areal i disse valdene pr april 2023.

Det foreslås derfor et minsteareal for elg på 32 000 dekar.

20. Forslag til forskrift om minsteareal for jakt på hjort, rådyr og elg i Averøy kommune

Forskrift om minsteareal for jakt på hjort, rådyr og elg, Averøy kommune, Møre og Romsdal

Hjemmel: Fastsatt av Averøy kommunestyre xx.xx.xxxx med hjemmel i lov 29. mai 1981 nr. 38 om jakt og fangst av vilt (viltloven) § 16 og forskrift 01.08.2016 om forvaltning av hjortevilt § 5 og § 6.

§ 1. Det er adgang til jakt etter hjort, rådyr og elg i Averøy kommune.

§ 2. Minstearealet for godkjenning av vald og fellingstillatelse er:

Hjort: 900 dekar i hele kommunen.

Rådyr: 150 dekar i hele kommunen.

Elg: 32 000 dekar i hele kommunen.

§ 3. Denne forskrift trer i kraft fra og med 14.mars 2024 og samtidig oppheves forskrift 14.mars 2022 nr. 393 om minsteareal for jakt på hjort og rådyr, Averøy kommune, Møre og Romsdal.